

MIO-P ANGUNIAGAI MIO'S MISSION

MIO-P UKIUMOORTUMIK NALUNAARUSIAA 2013

MIO'S ÅRSRAPPORT 2013

AAQQISSUISUT

Aaja Chemnitz Larsen

ALLAASERINNIITTOQ

Trine Nørby Olesen

SAQQUMMERSITSISOOQ

MIO

ILUSISILERSUISOOQ

Nuisi grafik

ASSIT

Jørgen Chemnitz, Ulrik Bang & MIO

NAQINNEQARFIA

INU:IT

REDAKTION

Aaja Chemnitz Larsen

TEKST

Trine Nørby Olesen

UDGIVER

MIO

GRAFISK DESIGN

Nuisi grafik

FOTO

Jørgen Chemnitz, Ulrik Bang & MIO

PRINT

INU:IT

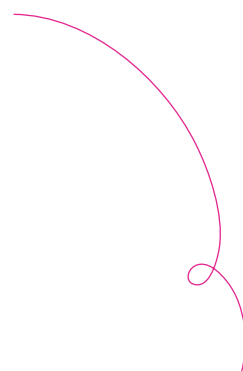
“

ISBN 978-87-996098-4-0

4	SIULEQUT
6	MEEQQAT INUUSUTTUAQQALLU PITSAANERUSUMIK SIUNISSAQARNISSAAT
7	MIO
8	MEEQQAT ILLERSUISUAT
10	MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVI
15	MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOQ
16	2013-14-IMI SULIAT
18	SULINIUTIT 2013-14
25	UKIUP INGERLANERANI ANGALANERIT
26	SAQQUMMERSITAT
28	NAATSORSUUTIT
29	MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOQ
31	SULEQATIGIINNEQ
34	TUSARNIAANERIT
36	INNUTTAASUNIT SAAFFIGINNISSUTIT
37	ATTAVEQAQATIGIINNEQ
39	2015-IP TUNGAANUT MIO-P ANGUNIAGAI
41	2014-2015-IMI SULIASSAT
44	INNERSUUTIT
45	MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOQ
46	MISILITAKKAT PINGAARUTILLIT
48	MIO-P MEEQQANIK ISIGINNITTARIAASIA
50	MIO-MI SULISUT

4	FORORD
6	EN BEDRE FREMTID FOR VORES BØRN OG UNGE
7	MIO
8	BØRNETALSMANDEN
10	BØRNERÅDET
15	ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN
16	FOKUS 2013-14
18	AKTIVITETER 2013-14
25	REJSER I ÅRET DER GIK
26	UDGIVELSER
28	REGNSKAB
29	ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN
31	SAMARBEJDE
34	HØRINGER
36	BORGERHENVENDELSER
37	KOMMUNIKATION
39	MÅL FOR MIO 2015
41	ARBEJDET I 2014-2015
44	GENERELLE ANBEFALINGER
45	ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN
46	VIGTIGE ERFARINGER
48	MIO'S BØRNESYN
50	MIO'S ANSATTE

SIULEQUT FORORD

Asasara atuortoq,

Ukioq 2013 tassaavoq MIO-p ukiup aappasaanik atuuffia, taamaatumillu immaqa ulapaarfiusimanerpaaq. Alloriaqqaarnitsinnit (kukkusarluta kukkunitsinnillu ilinniartarluta) maanna meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissiviulersimavugut ingerlalluortoq, meeqqanit inersimasunillu amerlanernit ilisimaneqartoq, meeqqallu pillugit suliatinnik akuerisaasoq.

Akuerisaaneq annikitsukkaarluni takkuttarpoq, soorlu uanga novembari 2013-imi Red Barnet-ip meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissisunut nersornaasiuttagaani (Red Barnets Børnerettighedspris 2013) nersornaasigaagama, imaluunniit innuttaasunit saaffiginnittunit paasigaangatsigu inuuneranni pitsaasup tungaanut ingerlariaqqinnerannut ikiuutaasimasugut. Akuersaarneqarneq nuannaalersitsisarpoq, suliamillu ingerlatitseqqiniarnissatinnik nukissaqalersitsisarluni.

Suliattali annerpaartaa oqitsuinnaaneq ajorpoq. Meerarpassuit ilaqtarpassuillu pitsaasumik siunnersorneqarnissaminnik pisari-aqartitsisut, imaluunniit sumi ikiorneqarsinnaanerminnik paasinaasut naapittarpagut. Uagut ulluinnarni tamatigut immitsinnut eqqaamatittariaqartarpugut ikiuinissatsinnik periarfissagut killeqarmata, taamaattoorli sapinngisarput tamaat meeqqat ikiorneqarnissaminnik piumasarisaat ikiorserneqartussaanerallu tunngavigalugit ikiorserneqarsinnaanerannik qulakkeerinninniartarpugut.

Pingaartippara erseqqilluta tamanit attavigiuminartuunissarpugut. Taamaammatt MIO manna tikillugu Kalaallit Nunaanni sumiiffiit 15-iusut tikeraarsimallugit, ukualu atorlugit attavigineqarsinnaalluta: mail, oqarasuaat, sms, skype, facebook taavalu twitter.

Ilaanni suliatta ilagisarpaat inatsimmik nutaamik atuutilertussamik piareersaaqataaneq, imaluunniit meeqqat pisinnaatitaaffiink qulakkeerinninnissamut innersuussisarneq. Meeqqat akornanniileraangatta meeqqallu ajornartorsiortut oqaloqatigigaangatsigit –

Kære læser,

År 2013 har været MIO's 2. leveår og måske netop derfor et særligt hektisk år. Vi er gået fra at træde vores første spæde skridt (med de fejl og den læring det indebærer) til at vi nu er en etableret børnerettighedsinstitution, som er kendt af de fleste børn og voksne og anerkendt for det arbejde, vi gør for børn.

Anerkendelsen kommer i portioner, såsom dengang jeg i november 2013 modtog Red Barnets Børnerettighedspris 2013 eller når vi kan se i de henvendelser, vi får fra borgere, at vi gør en forskel i deres liv. Anerkendelsen luner og giver energi til at fortsætte arbejdet.

En stor del af vores arbejde er dog ikke altid nemt. Vi møder mange børn og deres familier, som har brug for et godt råd eller for at blive henvist til, hvor de kan få hjælp. Vi er i det daglige ofte nødt til at huske os selv på, at vi har begrænsede muligheder for at hjælpe, og så gøre vores bedste til, at børnene får den hjælp, de har krav på og fortjener.

Jeg lægger vægt på, at vi skal være synlige og tilgængelige. Derfor har MIO indtil nu været i 15 bosteder i Grønland og vi er at finde via mail, telefon, sms, skype, facebook og twitter.

Nogle gange består vores arbejde i at være med til at forberede en ny lov eller komme med anbefalinger til, hvordan børn kan få sikret deres rettigheder. Når vi så kommer ud og taler med børn, som har det svært – børn, som er anbragt udenfor hjemmet, børn, som kender til svære sociale problemstillinger fra deres egen hverdag eller børn, som kan have svært ved at trives i skolen – mindes vi om, hvorfor vi gør dette arbejde.

”

meeqqat angerlarsimaffimmik avataanut inissinneqarsimasut, meeqqat namminneq ulluinnarni inuunermanni annertuunik ajornartorsiuteqartut, imaluunniit meeqqat atuarfimmi illorisimaalersinnaangitsut oqaloqatigigaangatsigit – eqqaasinneqartarpugut sooq taamatut sulinerluta. Taakkuupputtaaq sulisinnik isumaqartitsinerpaat. Uagut atukkanik pitsanngorsaaqataanitsinni ilungersornerulaarsinnaavugut sulinerulaarsinnaallutalu, ullut arlaanni oqarniassagatta ”Meeqqat tamarmik pitsaasumik peroriar-torput”.

Meeqqat tamarmik taamak peroriartornissaminnik pisinnaatitaaf-feqarput.

Atuarluarina.

Hvorfor det giver mening. Hvorfor vi gerne vil gå lidt ekstra og arbejde endnu mere for at skabe forbedrede vilkår, så vi en dag kan sige ”Alle børn HAR en god barndom”.

Det fortjener alle børn.

Rigtig god læsning.

Pitsaanerpaamik inuulluaqqusillunga

De bedste hilsner

AAJA
CHEMNITZ
LARSEN

Meeqqat
Illersuisuat,
MIO

Børnetalsmand,
MIO

MEEQQAT INUUSUTTUAQQALLU PITSAANERUSUMIK SIUNISSAQARNISSAAT

EN BEDRE FREMTID FOR VORES BØRN OG UNGE

SIULEQUT MARTHA LUND OLSENIMIT

Novembarip 20-anni Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqanut Isumaqa-tigiissutaata ukiunik 25-nngortorsiornera nalliuttorsiuutigissavar-put. Isumaqa-tigiissutip Nunatsinni atuutilersinniarnerani sumut killissimanitsinnut Nunatsinnilu meeqqat atugarissaarnerat pil-lugu anguniagassatsinnik nutaanik immitsinnut anguniagassinnis-satsinnut nalliuttorsiorneq periarfissaavoq.

Inuunerup immikkoortuani siullermi innunut akuusinnaanerput, nalitussuserput inuunermilu assoroorfitsinni nukiorsinnaassu-sitsinni piginnaasagut tunngavilerneqartarput. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, meeqqat toqqissimallutik, ilaqutariinni isu-massorneqarlutik pisortallu ingerlatsiviini (meeraaqqerivinni, meeqqerivinni, atuarfinni il.il.) inuunermik peqqissumik aal-lartitsinissaat. Meeqqat inuunermi sakkortuumik aallartittut, sumiginnagaanerup nassatarisaanik pissuteqartumik akornuser-neqarnerat iluarsiuminaatsuusinnaavoq. Taamaattumik pingaar-uteqarpoq, meerartatsinnut sumiginnagaanerup pinaveersaartinnis-saa kiisalu ingerlalluernerup ineriartornerullu siuarsarnissaat.

Nunarpup nunatut namminersortutut Meeqqanut Isumaqa-tigiissut tunngavigalugu meeqqat angajoqqaaminni peroriartornissaannut pisussaaffeqarpoq. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, Namminer-sorlutik Oqartussat kommunillu ilaqutariinnut atugarliortunut me-erartaminnut tunngavinnik toqqissisimanartunik uummarissaa-taasunillu pilersitsinissamut salliutitsissalutik. Taamaattumik Naa-lakkersuisut piffissami aningaasaqarnikkut qajannaatsumik inissi-simanagerup nalaani ilaqutariinnut sullissivinnik immikkut ittumik aningaasaliissuteqassallutik pingaarnersiuipput.

Meeqqanut Isumaqa-tigiissut inuunermik meeqqanut inussiarn-erumik pissuseqarnissamut aqutsissiuussitutut isigineqarsinnaavoq. Pitsaasorpassuillu ilagaat, isumaqa-tigiissut aqutugalugu meeqqa-nik atugarliortunik pitsaanerumik peroriartornermi atukkat pitsaanerit qulakkearniarlugit suliaasaqarfiit akimorlugit suleqati-giinnissap ersarissarneqarnissaanut peqataanissaq. Inuiaqa-tigiittut sanngiitsortatta kiisalu meerartatta inuusuttuarartattalu pitsaane-rumik siunissaqartinnissaat qanoq iliorfigisarneripput uuttorne-qaatigissavarput.

FORORD AF MARTHA LUND OLSEN

Den 20. november fejrer vi, at FN's Børnekonvention fylder 25 år. Det er en god anledning til at tænke over, hvor langt vi er kommet med at implementere kon-ventionen og en anledning til at sætte nye mål for børnevelfærd i vores land.

Det er i den første del af livet, at vores evne til at om-gå andre mennesker, vores selvværd og vores evne til at stå imod livets udfordringer bliver skabt. Derfor er det vigtigt, at børn får en sund start på livet med tryk og omsorg i familien og god kvalitet i de of-fentlige institutioner, hvor de kommer. For de børn, der får en hård start på livet, kan det være svært at rette op på de skader, som omsorgssvigt fører med sig. Derfor er det vigtigt, at vi forebygger omsorgsvigt og fremmer trivsel og udvikling for vores børn.

Som selvstyrende land har Grønland i henhold til Børnekonventionen pligt til at støtte børns mulighe-der for at vokse op hos deres forældre. Derfor er det vigtigt, at Selvstyre og kommuner prioriterer at hjæl-pe udsatte familier i at skabe trygge og stimulerende rammer for deres børn. Naalakkersuisut har derfor prioriteret at yde ekstra tilskud til familiecentre i en tid, hvor vores økonomiske situation er skrøbelig.

Børnekonventionen kan ses som en vejviser til en børnevenlig verden. Og blandt mange gode ting har konventionen været med til at synliggøre nødvendig-heden af tværfagligt samarbejde, når vi skal sikre bedre opvækstvilkår for udsatte børn. Som samfund skal vi måles på, hvordan vi hjælper vores svageste, og hvordan vi stræber efter at skabe en bedre fremtid for vores børn og unge.

MIO

2011-MI NOVEMBARIP 22-ANNI MEEQQAT ILLERSUISUAT MEEQQANULLU SIUNNERSUISOQATIGIIT PILLUGIT INATSIT NR. 11 INATSISARTUT AKUERSISSUTIGAAT. MEEQQAT ILLERSUISUAT, MEEQQANUT SIUNNERSUISOQATIGIIT MEEQQALLU PISINNAATI-TAAFFIINIK SULLISSIVIK INGERLATSIVIUVUQ POLITIKKIKKUT QILERSORSIMANNGITSOQ OQAASEQARSINNAATITAASORLU.

Kalaallit Nunaata Meeqqat Illersuisuat siulleg Aaja Chemnitz Larsen aalajangiinikuuvoq Meeqqat Pisinnaatitaaffii Pillugit Sullissivik MIO-mik ateqassasoq. MIO isumaqarpoq »Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatiginnittarfiat«. MIO-mi O aamma isumaqarsinnaavoq Oqarit, Oqaluttarit imaluunniit Oqqiffik. Aqqata takutippaa Meeqqat Illersuisuata meeqqat inuusuttullu soqutigisaat illersussagai, isumagissagai siuarsarniassagaalu. MIO suliffeqarfiuvoq namminersortoq, pisussaaffeqarfituaralugillu meeqqat inuusuttullu.

ALLAFFEQARFIK

MIO-p allaffeqarfiata paasissutissanik katersuinissaq ingerlatitseqqinnissarlu pisassaraa, tamanna saniatigut Meeqqat Illersuisuat Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiivilu ikiortarpai. Allaffeqarfik, Meeqqat Illersuisuat allaffeqarfiullu pisortaata saniatigut talimanik sulisoqarpoq ilinniartumillu ataatsimik sulisoqarluni.

MIO sullissiviuvoq qilersorneqanngitsoq, meeqqanut inuusuttunullu pisussaaffituaqartoq.

INATSISARTUT VEDTOG DEN 22. NOVEMBER 2011 LOV NR. 11 OM BØRNETALSMANDEN OG BØRNERÅDET. BØRNETALSMANDEN, BØRNERÅDET OG BØRNERETTIGHEDSINSTITUTIONEN UDGØR EN POLITISK UAFHÆNGIG INSTITUTION MED RET TIL AT UDTALE SIG.

Grønlands første Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen har besluttet, at Børnerettighedsinstitutionen skal hedde MIO. MIO står for »Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfiat« – eller på dansk »Børn og unges samtalested«. O’et i MIO kan også stå for Oqarit (sig det), Oqaluttarit (fortæl det) eller Ooqqiorfik (et sted hvor man er beskyttet). Navnet afspejler, at det er børn og unges interesser, som Børnetalsmanden skal beskytte, varetage og arbejde for at fremme.

SEKRETARIATET

MIO's sekretariat står for at indsamle og formidle viden, og yder desuden faglig bistand til Børnetalsmanden og Børnerådet. Sekretariatet består inklusiv Børnetalsmand og sekretariatschef af 5 fuldtidsansatte, samt en studentermedhjælper.

MIO er en uafhængig institution, hvis eneste forpligtigelse er overfor børn og unge.

MEEQQAT ILLERSUISUAT BØRNETALSMANDEN

Aja Chemnitz Larsen Kalaallit Nunaanni Meeqqat Illersuisuisa siullersaraat, suliaassaraalu meeqqat inuusuttullu inuiaqatigiini soqutigisaasa qularnaarnissaat siuarsarnissaallu, FN-ip Meeqqanut Isumaqaatigiissutaa aallaavigalugu. Tassa akisussaaffigivaa nunatsinni FN-ip meeqqat pillugit isumaqaatigiissusiaata ilisimaneqarnissaa malinneqarnissaalu.

Meeqqat Illersuisuat ukiunut pingasunut atorfinitsinneqarnikuvoq, suli piffissamik taamatut sivistigisumik sivitsorneqarsinnaasumik. Naalakkersuisunik akuerisamik atorfinitsinneqarpoq.

Aja Chemnitz Larsen 1977-imi inunngorsimavoq, Ilisimatusarfirmilu allaffissornermi kandidatitut (cand.scient.adm) ilinniaqaqarsimalluni.

Aja Chemnitz Larsen er den første Børnetalsmand i Grønland og hun har til opgave at sikre og fremme børn og unges interesser i samfundet med udgangspunkt i FN's Børnekonvention. Hun har ansvaret for at sikre, at FN's Børnekonvention kendes og følges i Grønland.

Aja Chemnitz Larsen er udpeget som Børnetalsmand af Naalakkersuisut og ansat for en 3 årig periode, der kan forlænges med endnu en periode.

Aja Chemnitz Larsen er født i 1977 og uddannet kandidat i administration (cand.scient.adm.) fra Ilisimatusarfik.

MEEQQAT ILLERSUISUATA SULIASSARAI

- Meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffinik maalaaruteqarfissaannullu siunnersussallugit najoqqutassiussallugillu
- Meeqqat pisinnaatitaaffinik maalaaruteqarfissaannullu angajoqqaat siunnersussallugit najoqqutassiussallugillu
- Pisortat namminersortullu ingerlatsiviinik siunnersuissalluni najoqqutassiussallunilu
- FN-ip Meeqqanut Isumaqatigiissutaanut atatillugu meeqqanut inuusuttunullu inatsisiliornissaq ingerlatsinissarlu qularnaassallugit
- Meeqqat inuusuttullu atugaannik naliliissalluni
- Meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissanik katersuissalluni
- Meeqqat inuusuttullu pillugit paasissutissanik siammarasaassalluni
- Inuiaqatigiinni oqallinnermi peqataassalluni meeqqallu inuusuttullu peqataanissaannik kaammattussallugit
- Suliniutinik meeqqat atugarisaannik nukittorsataasunik siunnersuuteqassalluni

Meeqqat Illersuisuat suliassani ataasiakkaani aalajangiisinnaanngilaq taamaallaalli tamakkua pillugit oqaaseqarsinnaalluni.

Tamatuma saniatigut Meeqqat Illersuisuat pisortat namminersortullu ingerlatsiviini meeqqat atugarisaannik paasissutissanik tamanik pissarsiniarsinnaavoq. Meeqqat Illersuisuat pillugu inatsimmi §12, imm. 2-mi allassimavoq:

»Pisortat oqartussaasui kiisalu meeqqanut ingerlatsiviit peqatigiiffinnut kattuffinnullu il.il. pisortat namminersortullu, meeqqat atugarisaannik suliaqartut, nipangiussisussaantertik apeqqutaatinnagu Meeqqat Illersuisuannut paasissutissanik tunniussisassapput, inatsit manna naapertorlugu Meeqqat Illersuisuata suliaminik ingerlatsinissaanut pisariaqartunik, tamanna inatsimmut allamut akertuunngippat«.

BØRNETALSMANDENS SKAL

- Rådgive og vejlede børn og unge om deres rettigheder og klageadgang
- Rådgive og vejlede forældre om børns rettigheder og klageadgang
- Rådgive og vejlede offentlige og private institutioner
- Sikre lovgivning og praksis omkring børn og unge i forhold til FN's Børnekonvention
- Vurdere forhold for børn og unge
- Indsamle information om børn og unge
- Formidle information om børn og unge
- Deltage i samfundsdebat og opfordre børn og unge til deltagelse
- Foreslå tiltag der styrker børns vilkår

Børnetalsmanden kan ikke træffe afgørelser i enkelt-sager men kan alene komme med udtalelser om disse.

Desuden har Børnetalsmanden adgang til alle informationer om børns vilkår i offentlige og private institutioner. I loven om Børnetalsmanden står der i §12, stk. 2:

»Offentlige myndigheder samt offentlige og private institutioner for børn og foreninger og organisationer m.v., der arbejder med børns vilkår, skal uagtet deres tavshedspligt videregive de oplysninger til Børnetalsmanden, som er nødvendige til udførelse af Børnetalsmandens opgaver i henhold til denne lov, medmindre det strider mod anden lov«.

MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVI BØRNERÅDET

MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVI ARFINILINNIK ILAASORTAQARPOQ, UKIUT PINGASUT ILAASORTAASARTUNIK. SIUNNERSUISOQATIGIIT MEEQQAT ATUARNERAT, PIORSARSIMASSUSEQ AAMMA SUNNGIFFIMMI AALLUTASSAT, PEQQINNEQ, INAT-SISITIGUT INISSISIMANERAT, MEEQQAT INUUSUTTULLU INER-ARTORNERAT AALLAAVIGALUGIT SULLINNISSAANNUT ILISIMASQARTUUPPUT.

BØRNERÅDET BESTÅR AF SEKS MEDLEMMER, SOM SIDDER I TRE ÅR. RÅDET BESTÅR AF FAGFOLK MED INDSIGT I SKOLELIV, KULTUR OG FRITID, SUNDHED, RETSSTILLING OG UDVIKLING FOR BØRN OG UNGE.

Naalakkersuisut ilaasortassat pingasut kattuffinnit peqatigiiffinnit allanilluunniit, meeqqat inuuneranni atugaannik pitsanngorsaaniarlutik suliaqartuusut, toqqartarpaat. Ilaasortat pingasut pisortaarfinnit oqartussaasunit, aamma suliffeqarfinnit pisortanit nammenerisamillu ingerlanneqartunit innersuussinikkut toqqarneqartarput. Meeqqat Illersuisuat Aaja Chemnitz Larsen siunnersuisoqatigiinni siulittaasuvoq, Naalakkersuisunillu toqqagaalluni.

MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVINI ILAASORTAT SULIASSAAT

- Meeqqat Illersuisuata meeqqanik sullissinikkut iliusissanik suliaqarnerani ikiussallugu, ilaatigut meeqqat attavigineqarsinnaanerannik eqqartueqatigisinnaanerannillu qulakkeerinninnermik iliusissat
- Meeqqat Illersuisua meeqqanut tunngasutigut apeqqutitut tamanut siunnersussallugu ilitersussallugulu
- Namminneq piginnaasaqarfimminnut, qinigaanermut pissutaasumut, ilisimasagarluarnissaq
- Siunnersuisoqatigiit siunertaanik iliuseqarnikkut anguniarneranut peqataanissaq, siunertaa inatsimmi uani allaqqavoq: Meeqqat illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 22. november 2011-meersoq

MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVINUT ILAASORTAT

Ilaasortat arfiniliusut meeqqanik inuusuttunillu sullissinerminni ilisimasaminnik paasisimasaqassutsiminillu tunniussuisuupput.

Inuk Borup-Nielsen, meeqqat peroriartornerat ineriartornerallu

Johan Reimer, meeqqat immikkut pisariaqartitalit

Else Trolle Lund, meeqqat annertuunik ajornartorsiutillit

William Kriegel, meeqqat atuartut

Alma Tønnesen, meeqqat kultureqarnerat sunngiffeqarnerallu

Morten Normild, meeqqat inatsisitigut pisinnaatitaaffii

MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVISA SULIAAT

Meeqqat siunnersuisoqatigiivi ukiumut sisamariarlutik ataatsimiittarput, ataatsimiinnernilu meeqqat pisinnaatitaaffiisa qularnaarniarnerini ajornartorsiutit unamminartut assigiinngitsut eqqartorneqartarput. Meeqqat siunnersuisoqatigiivisa aamma Meeqqat Illersuisuata MIO-llu suliaasaat immikkullu suliniuteqarfissaat ataatsimiinnerni eqqartorneqartarputaaq.

Naalakkersuisut udpeger tre medlemmer på baggrund af indstillinger fra organisationer og foreninger m.v., der arbejder med børns vilkår. 3 medlemmer udpeges på baggrund af indstilling fra offentlige myndigheder og offentlige og private institutioner. Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen er formand for rådet og udpeges af Naalakkersuisut.

MEDLEMMER AF BØRNERÅDET SKAL

- Bistå Børnetalsmanden med at udvikle strategier på børneområdet, herunder strategier der sikrer kontakt til og kommunikation med børn
- Bistå Børnetalsmanden med råd og vejledning i alle spørgsmål, som vedrører børn
- Have indgående indsigt i det kompetenceområde, de er udpeget i
- Medvirke aktivt til opfyldelse af rådets formål, som følger af Inatsisartutlov nr. 11. af 22. november

BØRNERÅDETS MEDLEMMER

De 6 medlemmer bidrager med viden og indsigt fra deres professionelle arbejde med børn og unge.

Inuk Borup-Nielsen, børns opvækst og udvikling

Johan Reimer, børn med særlige behov

Else Trolle Lund, børn som er særligt udsatte

William Kriegel, børns skoleliv

Alma Tønnesen, børns kultur- og fritidsliv

Morten Normild, børns retsstilling

BØRNERÅDETS ARBEJDE

Børnerådet afholder 4 møder årligt, hvor forskellige udfordringer i forhold til at sikre børns rettigheder diskuteres. Børnerådet drøfter desuden fokus og indsatsområder for Børnetalsmandens og MIO's arbejde.

2013-IMI MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVISA SISAMARIARLUTIK ATAATSIMIINNERMINNI MAKKU EQQARTORPAAT:

Ataatsimiinneq siulleg – Meeqqat pillugit isumaqatigiissut – ilanngullugu Kalaallit Nunaata inatsisitigut atuutsitsinikkullu pisussaaffisa killiffiat

Nalinginnaasumik ataatsimeeqqaarnermi 2013-imi Meeqqat Siunnersuisoqatigiivi inatsimmut Meeqqat Illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 22. november 2011-meersoq pillugu ilinniartinneqarput, tassani tunuli-aqutaq, suliaqartussat akisussaaffilerneqarnerat suliaassallu eqqartorneqarlutik. Aammattaq Meeqqat pillugit isumaqatigiissutit imaa oqallisigineqarpoq.

FN-ip Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa tunngavigalugu Meeqqat Illersuisuata Meeqqallu Siunnersuisoqatigiivisa suliaasaata kalaallit inatsisiliornerannut atuutsitsineranullu ilannguneqarnissaat eqqarsaatigalugu suliaqarfiit ajornartorsiutillu aalajangersimasut suuneri eqqartorneqarput. Tamatuma kingunerivaa suliaqarfissat arlariit iliuusissaannik pilersaarusiortoqarnera, tassalu suliniutitassai siulittaasumit Aaja Chemnitz Larsenimit Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa iliuusissat pillugit ataatsimiinneranni saqqummiunneqarput.

Ataatsimiinnerit appaat – Inuiaqatigiit meeqqat ilinniagaqalersinnaanerannut sunniutigisartaga

Meeqqanik sullissaqartut ilisimasallit arlallit saqqummiineri aalavigalugit Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa ilinniartitaanermi, ingam-mik meeqqat atuarfianni ajornartorsiutaasut oqallisigaat. Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa erseqqissaatigaat meeqqat atuarfiata suliasarisai unaminartortaartoq. Soorlu meeqqat pisinnaatitaaffii aalavigalugit, aammalu ataatsimut isiginnittumik siumullu sammisumik kinguneqartussanngorlugit oqallisigineqartarnissaat pisariaqartinneqartoq. Meeqqat Siunnersuisoqatigiivi kingorna meeqqat atuarfianni pitsanngorsaanissat pillugit aviisini allaatigisaqarpoq, tassanilu pitsanngoriaatissanik siunnersuutit Atuarfitsialak nalilersorneqalerpat ilanngutitinnegarnissaat kaammattuutigaat.

Ataatsimiinnerit pingajuat – Ilaqutariinni meerartalinni piitsuuneg

MIO-p nalunaarusiaa ”Meeqqat kikkulluunniit piitsuullutik perori-artussanngillat” saqqummiunneqarpoq. Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa nalunaarusiami innersuutaasut tapersorsorpaat, ilaatigullu pisanik aningaasartaqanngitsumik inuussutissanik atuinermi assigiinngissutit eqqartorneqarlutik.

Ukiumut ataasiarluni soqutigisaqatigiinnik ataatsimiisitsisarnis-saq, Meeqqat Siunnersuisoqatigiivinit ilaasortaanit tamanit peqataaffigineqartartussaq eqqartorneqarpoq. Ataatsimiinnermi siunnersuuteqarsinnaanermik pisinnaatitaasut periarfissinneqartassap-put Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa misilittagaannik tusarlerneqartarnissaminnik il.il.

I 2013 HAR BØRNERÅDET ARBEJDET MED FØLGENDE PÅ DE 4 MØDER:

1. møde – Børnekonventionen – herunder status i grønlandsk lovgivning og praksis

På det første ordinære møde i 2013 blev Børnerådet undervist i Inatsisartutlov nr. 11 af 22. november 2011 om Børnetalsmand og Børneråd, hvor baggrund, rollefordeling og opgaver blev gennemgået. Også Børnekonventionens indhold blev diskuteret.

Med henblik på at konkretisere Børnetalsmanden og Børnerådets opgaver i forhold til at implementere FN's Børnekonvention i den grønlandske lovgivning og praksis, blev konkrete emneområder og problemstillinger identificeret. Dette udmøntedes i en række strategiske indsatsområder, hvis projekter er blevet gennemgået af formand Aaja Chemnitz Larsen ved Børnerådets efterfølgende strategimøde.

2. møde – Samfundsmæssig indflydelse på børns adgang til uddannelse

Ud fra en række oplæg af børneprofessionelle diskuterede Børnerådet de udfordringer, der er indenfor uddannelsesområder med særlig fokus på folkeskoleområdet. Børnerådet identificerede et behov for, at debatten om folkeskolens udfordringer sker ud fra et konstruktivt børnerettigheds- og helhedsorienteret perspektiv. Børnerådet lavede efterfølgende en kronik om forbedringer af folkeskolen og lagde op til at de foreslåede forbedringer indgik i evalueringen af Atuarfitsialak – Den Gode Skole.

3. møde – Fattigdom i børnefamilier

MIO's rapport ”Ingen børn skal vokse op i fattigdom” blev præsenteret. Børnerådet bakkede op om rapportens anbefalinger og drøftede bl.a. de nuancer, der kan være i forhold til naturalieøkonomi.

Det blev drøftet, at der årligt skal afholdes et interessenmøde, hvor alle medlemmer af Børnerådet deltager. Mødet giver indstillingsberettigede mulighed for at høre Børnerådet om deres erfaringer m.m.

4. møde – Inklusion i folkeskolen

Der blev afholdt en række oplæg for Børnerådet omkring inklusion. Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling ønskede sammen med

Ataatsimiinnerit sisamaat – Meeqqat atuarfiannik ilaatsisineq

Meeqqat Siunnersuisoqatigiivinit arlalinnik ilanngutitinneqartar-neq pillugu saqqummiisoqarpoq. Ilinniartitaanermut, Ilageeqarner-mut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq, aamma KANUKOKA, IMAK Inerisaavillu kissaateqarput Meeqqat Siunnersuisoqatigiivinit qanoq ilanngutititsisarneq pitsaanerpaamik qularnaarneqarsinnaanersoq pillugu immersorneqartarusullutik. Saqqummiineq inersimasut akisussaasuunerat pillugu oqallinner-mik pilersitsivoq, inersimasutullu akisussaasuunerup ilinniartitsisut piumasaqarfignarpai angajoqqaanut saaffiginnittassasut, meeqqat pisariaqartitamisut angerlarsimaffimmiit tapersorneqanngikkaa-ngata. Aammattaaq oqallisigineqarpoq meeraqarnerisq immikkut ittumik atuartinneqartartussanngortartunik – imaanngitsoq immik-kut ittumik atuartinneqarnissaminnik pisariaqartitsigamik, kisianni klassini nalinginnaasumi atuartuutigineqarsinnaannginnamik.

Meeqqat Siunnersuisoqatigiivi kingorna ima innersuussipput:

- Ilinniartitsisut ataasiakkaat immikkut ittumik pisariaqartitsisunut sullissinerminni sakkusaqalersikkumallugit, piginnaanngorsaavimmi aammalu internetikkut ilinniartitsinikkut ilinniartinneqartarsinnaapput
- Immikkut ittumik atuartitsisarneq ukkatarineqassanngilaq, meeqqalli pisariaqartitarpiai aallaavigalugit sulisoqartassaaq
- Meeqqat assigiinnik periarfissikkumallugit assigiinngitsunik iliuuseqarfigineqartariaqartassapput
- Ilanngutititsineq sipaarniutigineqartassanngilaq, aningaasalli atuarfiit ineriartortinneqarnerannut atorneqartariaqarput, soorlu klassini ilinniartitsisut arlaqartariaqarnerannik pisariaqartitsisunut qularnaarinninnermut

Meeqqat Siunnersuisoqatigiivi oqallinnerup kingorna nuna tamak-kerlugu aviisinut oqallisissiamik nassiuussipput.

MIO-p, Meeqqat Illersuisuata aamma Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa suliai pil-lugit paasisaqarnerorusukkuit uani atuarit www.mio.gl

KANUKOKA, IMAK og Inerisaavik at få input fra Børnerådet om, hvordan inklusion bedst kan sikres. Oplægget affødte en diskussion om voksenansvar, som bl.a. stiller krav til lærerne om at gå til foræl-drene, når børn ikke får den nødvendige støtte hjem-mefra. Det blev endvidere diskuteret, om der sendes børn i specialklasser – ikke fordi de fagligt har brug for specialundervisning, men fordi de ikke kan rum-mes i almindelige klasser.

Børnerådet havde efterfølgende disse anbefalinger:

- At den enkelte lærer skal klædes på til at håndtere særlige behov f.eks. via et kompetencecenter og onlineundervisning
- At der ikke fokuseres på specialisering, men tages udgangspunkt i barnets konkrete behov
- At børn behandles forskelligt for at få lige muligheder
- At inklusion bør ikke være en spareøvelse, men at midlerne bør bruges til at udvikle skolerne generelt f.eks. til at sikre ekstra lærere i klasserne, hvor lærerne i forvejen er pressede

Børnerådet udsendte efterfølgende et debatindlæg til de landsdækkende aviser ud fra Børnerådets diskus-sion.

Læs mere om MIO, Børnetalsmanden og Børnerådets arbejde på www.mio.gl

MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOO ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN

TAATSI QULINGILUANIK UKIULIK AAMMA GABRIEL
QULINIK UKIULIK KANGILLINNGUIT ATUARFIANNI ATUARTUT

Taatsi aamma Gabriel isumaqarput, meerarpassuit atugarliortut angajoqqaarpasuillu meeqqatik kamaattaraat, meeqqat ilaat naammattunik nerisassaarneq ajorlutillu atisassaarneq ajortut kiisalu qinngasaarisarneq ajornartorsiutaasoq annertoq tikkuarpaat. Tatsip Gabrielillu marluullutik inersimasut pujortartarnerat inersimasorpalluillu fiisterlutik meeqqanik angerlarsimaffimminut qimatsiinnartarnerat qatsuppaat. "Angajoqqaat meerartik ilagiuaannartussaavaat." Meeqqat kisimiillutik illoqarfimmi tarfisarnerat aamma ajornartorsiutaavoq. "Ilaatigut unnuakkut. Meeqqat qulingiluanut innartussaapput atuartussaallutillu."

Taatsip Gabrielillu meeqqat pisinnaatitaaffii isersimaffigilluarpaat meeqqallu pinnguarnissaminut, nerinissaminut, atuarnissaminut angajoqqaaminnilu najugaqarsinnaatitaanerat erseqqissarlugu. Tatsip Gabrielillu isumaat naapertorlugu Meeqqat Oqaaseqartartuata meerarpassuit ikiortarpei – ingammik sms-ikkut siunnersuisarfik 1899 aqutugalugu. Taamaattorli Meeqqat Oqaaseqartartuannut siunnersuutissaqarput: "Meeqqat Oqaaseqartartuat ilaqutariinnut pu-laartariaqaralarpoq angajoqqaallu – aamma aatakkut aanakkullu - meeqqaminut pitsaasooqullugit oqaloqatigalugit. Angerlarsimaffimmi pujortartoqassanngilaq immiaarartortoqarnnilu."

Taatsi Gabrielilu aamma inersimasunut tamanut siunnersuutissaqarput: "Inersimasut meeqqanut tusarnaarnissaat pingaaruteqarpoq... Aalakoortannginnissartik ilinniartariaqarpaat. Meeqqat isigitillugit pujortartannginnissartik ilinniartariaqarpaat. Taamaasior-tarneq ajortorujussuuvog."

Taatsip aamma Gabrielip pitsaasumik meeraanerup suunera pillugu imatut oqaasissaqarput: "Meeqqat nuannisassapput. Qinngasaariso-qassanngilaq. Smiley qummut sammissaaq!"

TAATSI 9 ÅR OG GABRIEL 10 ÅR,
4.B PÅ KANGILLINNGUIT ATUARFIAT

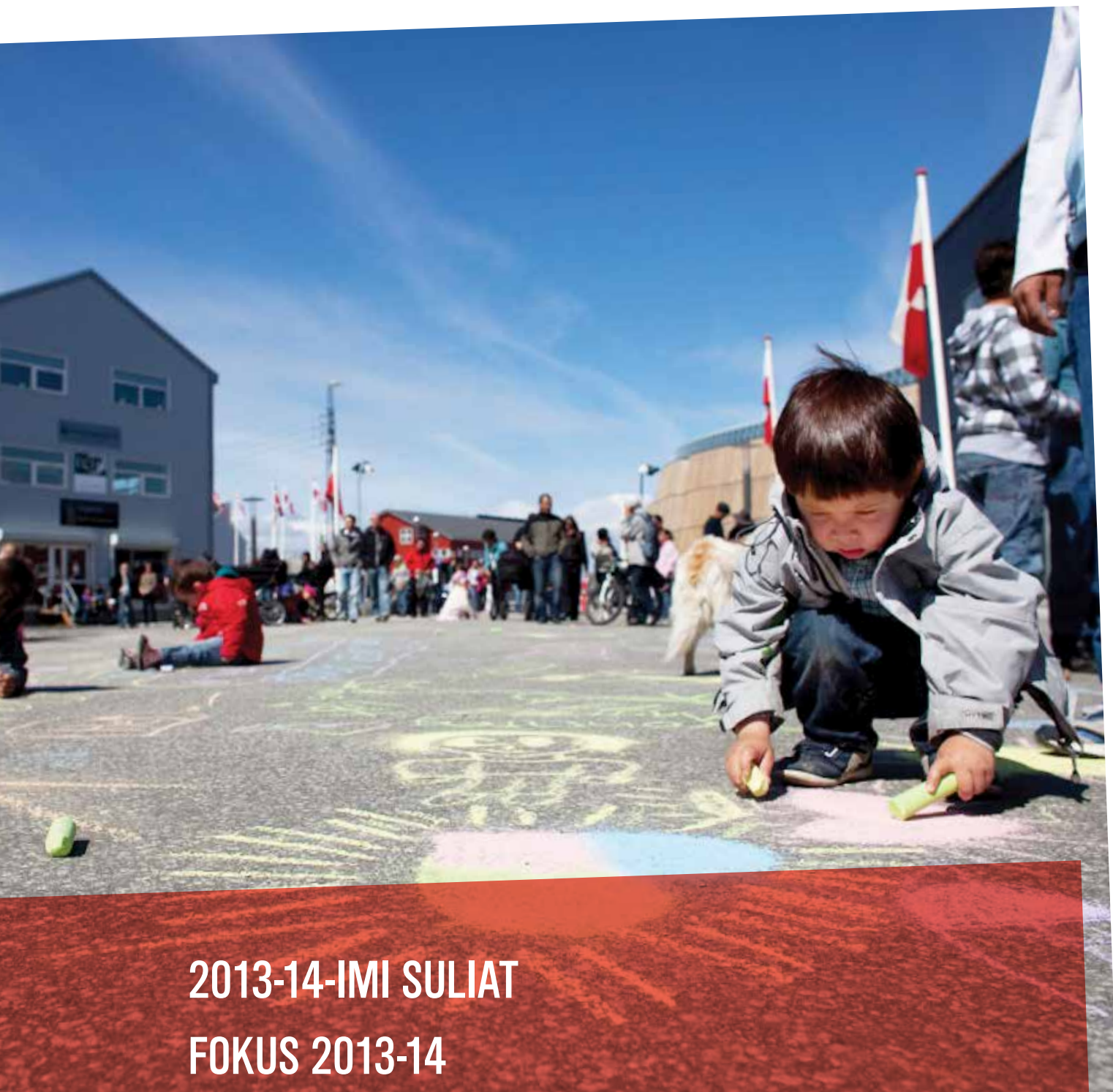
Taatsi og Gabriel mener, at rigtig mange børn har det svært og peger på, at mange forældre bliver sure på deres børn, at nogle børn ikke får nok mad og tøj samt at mobning er et stort problem. De er begge trætte af, at de voksne ryger og at mange voksne efterlader deres børn alene hjemme, imens de selv fester. "Forældrene skal altid være der, hvis deres barn er der." Det er også et problem, at mange børn går alene rundt i byen. "Nogen gange helt om natten. De skal gå i seng kl. ni og de skal gå i skole."

De er godt inde i børns rettigheder og fremhæver børns ret til at lege, spise, gå i skole og bo i hus sammen med deres forældre. Ifølge drengene hjælper Børnetalsmanden mange børn – især igennem sms-rådgivning 1899. De har dog også et råd til Børnetalsmanden: "Børnetalsmanden skulle tage hjem til familier og snakke med forældrene om at være gode ved deres børn – også bedsteforældrene. De må ikke ryge hjemme, og ikke drikke øl."

Drengene har også nogle anbefalinger til voksne generelt: "Det er også vigtigt, at voksne skal lytte efter børn... De skal lære, at de ikke skal drikke sig fulde. Lære at de ikke skal ryge foran børnene. Det er meget dårligt."

Taatsi og Gabriel kommer også med et bud på en god barndom: "Man skal have det sjovt. Man skal ikke være drillet. Smiley skal være opad!"

2013-14-IMI SULIAT FOKUS 2013-14

MEEQQAT ILLERSUISUAT MEEQQALLU PISINNAATITAAFFIINIK SULLISSIVIK MIO UKIUT PINGASUKKAARLUGIT ILIUSSISSAT TUNNGAVIGALUGIT SULISARPOQ, TAAKKU MEEQQAT SIUNNERSUISOQATIGIIVI SULEQATIGALUGIT PINGAARNERSIUINIKKUT SULIARINEQARTARPUT. SULIAMUT ANGUNIAKKAT PINGAARNERIT TASSAAPPUT MEEQQANIK ILLERSUINEQ, ILANNGUTSITSINEQ, AAMMALU NALIGIIMMIK PERIARFISSAT.

BØRNETALSMANDEN OG BØRNERETTIGHEDSINSTITUTIONEN MIO ARBEJDER UD FRA 3-ÅRIGE STRATEGISKE INDSATSOMRÅDER, SOM UDARBEJDES OG PRIORITERES I SAMARBEJDE MED BØRNERÅDET. DE OVERORDNEDE MÅL FOR ARBEJDET ER BESKYTTELSE AF BØRN, INDDRAGELSE OG LIGE ADGANG.

ILLERSORNEQARNEQ

Meeqqanik illersuineq tassaavoq meeqqat inuusuttullu nakuuserfigineqarnermut, atornerlunneqarnermut, atornerluinermullu illersorneqarneri.

Ukiuni kingullerni suliaasut meeqqat inuusuttullu illersorneqar-nissaat aallavigisimavaat, tamatumunngalu pissutaavoq suliaqar-fimmi tassani meeqqat pisinnaatitaaffisa eqqunngitsuliorfigine-gangaatsiartarsimanerat. Ingammik meeqqat pisortanit tapersor-neqarnissaminnik pisariaqartitsisarput angajoqqaajusut isumassu-isinnaanngikkaangata imaluunniit tapersersuisinnaanngikkaa-ngata.

MIO ukiup 2013-ip ingerlanerani sammisaq pillugu, pingasunik mi-sissuisimavoq. Misissukkat tassaapput meeqqat inissineqarsima-sut, meeqqanut atatillugu sullissineq, aamma ilaqutariinni meerar-talinni piitsuuneq. Misissuinerit pillugit qupperneq 26-28 atuaruk.

ILANNGUTSITSINEQ

Meeqqanik inuusuttunillu ilanngutsitsineq MIO-p suliaanut an-ertuumik tunngaviuvoq, meeqqallu namminneq sunniteqar-nermikkut, peqataanermikkut, siunnersuinerimikkullu aalajangee-qataasinnaaneranun pisinnaatitaaffiannik qularnaarinniarnervu-voq. MIO-p meeqqat inuusuttullu meeqqat pisinnaatitaaffiinnik sullissiviup nammineq suliamini aamma angajoqqaanik, politike-rinik meeqqanillu sullissisunik siunnersuinermini ilanngutsitsineq pingaartillugu ukkatarisimavaa.

MIO ukiup ingerlanerani ilaatigut meeqqat ajornartorsiutinik assigiinngitsunik nalaataqarsimasut immikkut ittumik ilisimasa-qartutut eqimattanik pilersitsiffigai, soorluttaaq meeqqat aamma tusarniaarnernut nalequttunut ilanngutsinneqarsimasut. Meeqqat Illersuisuat Aaja Chemnitz Larsenip meeqqat imminnut tunnga-sutigut ilanngutsinneqartarnissaata malittarisalittut aaqqissugaanis-saanik ujartuisimavoq. Assersuutigineqarsinnaavoq Inuusuttut Inat-sisartui meeqqat inuusuttullu pillugit aalajangiiniartarnernut ilan-gutsitinneqarsinnaanerit.

ASSIGIIMMIK PERIARFISSAT

MIO-p ukiaq 2013-imi suliaq "Assigiimmik atuartuunissamut sun-ngiffinnilu sammisanut periarfissaqarneq" aallarnerpaa. Meeqqat Siunnersuisoqatigiivini novemberimi ataatsimiinnermi oqallisigi-neqarpoq qanoq meeqqat ataasiakkaat pisariaqartitaat meeqqat atu-arfianni ilanngutsitsisartumi isumagineqarsinnaanersut. Aamma Meeqqat Illersuisuata MIO-llu ulluunerani paaqqinnittarfinni atu-arfinnilu ineriartuineq ingerlaavartumik malinnaaffigisarpaat.

BESKYTTELSE

Beskyttelse af børn handler om at sikre børn og un-ges ret til beskyttelse mod vold, misbrug og udnyt-telse.

Fokus har i det forgangne år især været på beskyttelse af børn og unge, hvilket skyldes, at der på dette om-råde er særlige udfordringer med krænkelse af børns rettigheder. Det gælder blandt andet i forhold til de børn, som har behov for støtte fra det offentlige, når forældrene ikke kan give dem den omsorg eller den støtte de har behov for.

MIO har i løbet af 2013 lavet 3 undersøgelser om dette område. Disse handler om anbragte børn, sags-behandlingen i børnesager og om fattigdom i børne-familier. Se mere om undersøgelserne på side 26-28.

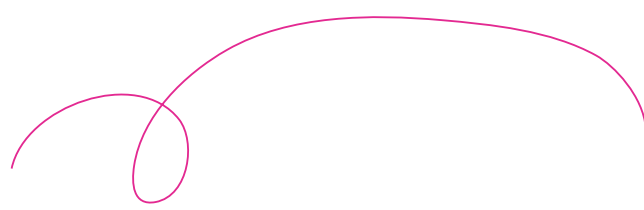
INDDRAGELSE

Inddragelse af børn og unge er et gennemgribende princip for MIO's arbejde og handler om at sikre børns ret til medbestemmelse gennem indflydelse, deltagelse, oplysning og rådgivning. MIO har fokus på inddragelse af børn og unge både internt i børne-rettighedsinstitutionens arbejde og i rådgivning til forældre, politikere og fagfolk.

MIO har, i året der gik, bl.a. lavet ekspertgrupper med børn berørt af forskellige problemstillinger, lige-som børn har været inddraget i forbindelse med rele-vante høringer. Børnetalsmand Aaja Chemnitz Lar-sen har endvidere italesat behovet for, at der skabes formaliserede strukturer, som sikrer børns inddra-gelse i forhold, som vedrører dem. Et eksempel kunne være, at arbejdet med Ungdomsparlamentet blev en del af beslutningsprocessen omkring børn og unge, så de reelt inddrages i sager, der vedrører dem.

LIGE ADGANG

MIO har i efteråret 2013 taget hul på temaet "Lige adgang til skole og fritidsaktiviteter". På børneråds-mødet i november blev det diskuteret, hvordan det enkelte barns behov kan tilgodeses i en inkluderende folkeskole. Ligeledes har Børnetalsmanden og MIO løbende fulgt arbejdet med udvikling af og på dag-institutionsområdet og skoleområdet.

SULINIUTIT 2013-14

AKTIVITETER 2013-14

MIO UKIUMI QAANGIUTTUMI ARLALISSUARNIK SULINIUTINIK SULIANILLU AALLARNIISIMAVOQ NAAMMASSISAQARLUNILU. MEEQQAT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT SULLISSIVIUP SULIARISIMASAANIK UANI ATUARSINNAAVUTIT.

MEEQQAT INUUSUTTULLU IMMINORTARNERMIK EQUGAASARTUT

Upernaaq 2013 MIO meeqqanik inuusuttunillu ilaqtamik ikinngutimilluunniit akornanni imminortoqarnermik equgaasimasut pillugit suliniuteqarpoq. Meeqqat sammisamat immikkut ilisimasalittut atornerqarput, namminerlu imminortunit qimagaasimasutut misilittakkatik ilisimasatillu eqqartuiffigaat. Atuarfinni atuartut annerit imminortarneq pillugu allaaserisaqarnissaannik kaammattorneqarput. Allaaserisat immikkullu ittumik ilisimasallit ilisimasaat tunngavigalugit 2014-imi meeqqanit meeqqanut siunnersuutunik pitsaasunik, aamma meeqqanut sullissisunut siunnersuutunik pitsaasunik imalimmik quppersakkanik saqqummersitsisoqarpoq.

MEEQQAT INUUSUTTULLU ILAQUTARIINNI AVISSAARTOQARNERANIK EQUGAASUT

Upernaaq 2013-imi MIO unammisitsivoq, tassani meeqqat atuartut minnerit akullillu kaammattorneqarput ilaqutariinni avissartuunnerit pillugit titartaqqullugit allaaserisaqarqullugilluunniit. Kalaallit Nunaannit tamaneersut, ingammillu nunaqarfinnit titartagarsuut allaaserisarsuullu tiguneqarput.

MIO meeqqanik ilaqutariinnit avissarfusimasuneersunik avitortoqarfusimasuneersunillu immikkut ilisimasalittut eqimattanut inuttaliivoq. Ilaqutariinni avissartoqarsimatillugu meeraq qanoq oqilisaaffigineqarsinnaanersoq pillugu paasisat tunngavigalugit 2014-imi quppersakkat arlallit meeqqanit meeqqanut siunnersuutit pitsaasut, aamma meeqqanit inersimasunut siunnersuutit pitsaasut saqqummersinneqarput.

MEERAANEQ ALLANNGORIARTORTOQ

Maaji 2013-imi ataatsimeersuarneq "Meeraaneq allanngoriartortoq" Nuummi ingerlanneqarpoq, saqqummiisoralugit ilisimatuut immikkullu ilisimasallit kalaallit, savalimmiormiut qallunaallu. Immikkut suliamut ilisimasallit 80-it sinnerlugit – ingammik perorsaa-

MIO HAR, I ÅRET DER GIK, IGANGSAT OG GENNEFØRT EN LANG RÆKKE PROJEKTER OG AKTIVITETER. I DET FØLGENDE GIVES ET LILLE INDBLIK I BØRNERETTIGHEDSINSTITUTIONENS ARBEJDE.

BØRN OG UNGE BERØRT AF SELVMORD

I foråret 2013 igangsatte MIO et projekt med børn og unge, som havde været berørt af selvmord enten i familien eller blandt venner. Børnene udgjorde en ekspertgruppe og delte af deres erfaring og viden om, hvordan det er at være efterladt efter selvmord. I skolerne blev ældstetrinnet opfordret til at skrive om selvmord. På baggrund af det indkomne materiale og viden fra ekspertgrupperne udkommer der i 2014 pjecer med gode råd fra børn til børn og gode råd til børneprofessionelle og andre voksne omkring barnet.

BØRN OG UNGE BERØRT AF BRUD I FAMILIEN

I foråret 2013 igangsatte MIO en konkurrence, hvor børn på yngste og mellemtrinnet blev opfordret til at tegne eller skrive om brud i familien. Der indkom mange forslag fra hele Grønland og især bygderne var flot repræsenteret.

MIO nedsatte ligeledes en ekspertgruppe af børn, som har oplevet brud i familien eller skilsmisse. På baggrund af materialet udkommer der i 2014 en pjecserie med gode råd fra børn til andre børn, samt fra børn til de voksne omkring barnet, om hvordan livet efter brud i familien kan blive lettere for barnet.

BARNDOM UNDER FORANDRING

I maj 2013 blev konferencen "Barndom under forandring" afholdt i Nuuk med oplæg fra grønlandske, færøske og danske forskere og eksperter. Mere end 80 fagpersoner - primært pædagoger, lærere og social-

sut, ilinniartitsisut inunnillu siunnersortit ulluni pingasuni meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi suliaasaartut atugassaritaaasullu assigiinngitsut oqallisigaat. Meeqqat Illersuisuat Aaja Chemnitz Larsen ataatsimeersuarnermi saqqummiivoq, Kalaallillu Nunaanni meeqqat inuusuttullu naapittagaat unamminartut oqaluttuaralugit.

Ataatsimeersuarneq Naalakkersuisunut kommunalbestyrelsinullu sammisumik nalunaarusiornermik naggaserneqarpoq, piffissaq sivikitsaq sivisunerusorlu eqqarsaatigalugit suliaassanik innersuutini imalimmik. Nalunaarusiaq uani atuarneqarsinnaavoq www.mio.gl

Nalunaarusiaq tunngavigalugu Naalakkersuisut apeqqummik § 37-mik apeqquteqarfigineqarput.

PISINNAATITAFFIIT PILLUGIT ALLAGARTARSUAQ

MIO-p juunip aallaqqaataani – meeqqat ulluanni – meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit allagartarsuaq meeqqanut sammisoq saqqummersippaa. Allagartarsuarmi pisinnaatitaaffiit allaqqapput siunnersuutitaqarlutik, meeqqallu qanoq pisinnaatitaaffiit piumasaqaatitaanut iliuuseqarsinnaansut eqqarsaatissiillutik, allagartarsuarlu atuarfinni atuartitsinermi atorneqarsinnaavoq.

Allagartarsuaq atuarfintut, atuakkanik atorniartarfintut suliffinullu nassiussuunneqarsimavoq, aamma pissarsiarinari neqarsinnaavoq uunga saaffiginnikkut mio@mio.gl

MEEQQAT ANGERLARSIMAFFEQANNGITSUT

Juuni 2013-imi Kalaallit Nunaanni angerlarsimaffeqanngitsut pillugit nalunaarusiornermut atatillugu Meeqqat Illersuisuata meeqqat toqqissimanartunik avatangiiseqarnissaata ukkanneqarnissaanik qulakkeerinninnissaq erseqqissaatigaa. Meeqqat ilaqutariinni angerlarsimaffeerussimasuniittut, atugarliornartunik avatangiiseqarlutik inuusarput – najukkani pitsaangitsuni, inini ataasiakkaani ilaqutariit arlalissuit najugaqarfigisaanni, tamatigit imerajuttut ernguttartut akornanni najugaqartarput. Meeqqat Illersuisuata ilaqutariit inissaaruttannginnissaat anguniarlugu iliuuserisassanik pisariaqartitsisoqartoq erseqqissaatigaa. Aammattaaq angajoqqaat angerlarsimaffeeruttarnerat pissutaalluni meeqqat arlallit inissineqartartut angajoqqaaminut attaveqartarnissaminik pisinnaatitaaffeqartut erseqqissaatigalugu.

rådgivere diskuterede gennem 3 dage forskellige temaer indenfor børne- og ungeområdet. Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen var oplægsholder på konferencen og fortalte om de udfordringer, hun ser for børn og unge i Grønland.

Konferencen mundede ud i et slutdokument med en række anbefalinger til Naalakkersuisut og kommunalbestyrelserne på kort og lang sigt. Dokumentet kan ses på www.mio.gl

Dokumentet gav anledning til, at der blev rejst et § 37 spørgsmål til Naalakkersuisut.

RETTIGHEDSPLAKAT

MIO udsendte d. 1. juni - børnenes dag - en plakat til børn om deres rettigheder. Plakaten, som sætter nuancer på rettighederne og lægger op til refleksion hos børnene over de krav, det stiller til dem, i forhold til andre børns rettigheder, kan bruges i undervisningen i skolerne.

Plakaten er sendt til skoler, biblioteker og institutioner, og kan desuden fås ved henvendelse på mio@mio.gl

HJEMLØSE MED BØRN

I juni 2013 var Børnetalsmanden i forbindelse med en ny rapport om hjemløshed i Grønland på banen for at sikre fokus på barnets ret til trygge rammer. Børn i familier, som er endt i hjemløshed, lever under vanskelige vilkår – ofte i boliger af dårlig stand, med mange familiemedlemmer i samme rum og ofte sammen med andre, hvis liv er præget af alkohol og fester. Børnetalsmanden pointerede et behov for indsatser, som sikrer, at familier ikke ender i situationer uden bolig. På baggrund af flere eksempler på, at børn er blevet anbragt, fordi forældrene er blevet boligløse, pointerede børnetalsmanden ligeledes barnets ret til at have kontakt med sine forældre.

ATUARFIIT PITSAANNGITSUMIK ISUMANNAALLISAANIKKUT AVATANGIISILLIT

MIO-p ukioq kingulleq meeqqat Narsami atuarfinni Ilulissanilu Atuarfik Mathias Storchimi pitsaanngitsumik isumannaallisaanikkut avatangiisitigut pissutsit atugaat malinnaaffigai, Meeqqallu Illersuisuat piumasaaqateqarpoq meeqqat peqqinnerannut ulorianartorsiortitsinngitsunik avatangiiseqartinneqassasut.

Atuarfiit tamarmik maanna matuneqarsimalerput, meeqqallu atuaritsiviugallartuni nutaanik atuarfeqalernissaq utaqqiisaa atuarinneqarput. MIO-p Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitanermullu Naalakkersuisoqarfik peqatigalugu atuarfiit taakku marluk takuniarsimavai, maannakkullu isumannaallisaanikkut avatangiisimikkut atugarisaat pillugit atuartut oqaloqatigisimallugit. Meeqqat Illersuisuata Aaja Chemnitz Larsenip kingorna Ilulissani atuartut annerit soraarummernerminnut atattillugu soraarummeerfitsik pitsaanngitsoq naammagittaalliuutigimmassuk, aammalu assigiinngisitsinermik pineqartutut misigisimanagerat tapersersorpaa. Isornartorsiuiineq tusaatissatut tiguneqarpoq, kingornalu pissutsit pitsaanerusumik aaqqiivigineqarput.

Suliaq sulii malinnaavigineqarpoq.

MEEQQAT INNARLUUTILLIT

MIO meeqqat inuusuttullu innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimeersuarnermut peqataasimavoq. Peqataatitsisarneq pillugu suliaqarnermigut Meeqqat Illersuisuat meeqqanik innarluutilinnik suliaqartut piginnaannorsaaavigineqarnissaannik oqaaseqartuusi-mavoq.

Suliaq sulii malinnaavigineqarpoq.

ELEVHJEMMIT

MIO-p inuusuttut elevhjemmini najugaqartut immikkut ukkatarisallugit aalajangersimavaa. MIO-p ukioq kingulleq sulianut atattillugu sineriami angalasarnermini elevhjemmit pulaartarsimavai, inuusuttuaqqallu sulii ukiukeqalutik angerlarsimaffitsik qimallugu ulluinnarni inuunermikkut ingerlatsisut oqaloqatigisarsimallugit. Ukiami tulluuttumi MIO-p ukkassinini nanginniarpaa, aammalu elevhjemmini najugaqartut inuusuttut minnerusumik misissuiffiginiarlugit.

FINLANDIMI BØRNEOMBUDSMANDIT ATAATSIMIINNERAT

Aggusti 2013-imi Meeqqat Illersuisuat MIO-lu Nunani Avannarlerni Børneombudsmandit Finlandimi ataatsimiinnerannut peqataavoq, eqqartorneqartut tassaapput nakuuserneq atorlugu naveersisinaatitaanerup atorunnaarsinneqarnissa, nunat inoqqaavi, nukap-piaqqanik kipinnittarneq, meeqqat tusilartut kiisalu siutimikkut ajoqutillit.

DÅRLIGT ARBEJDSMILJØ PÅ SKOLERNE

MIO har i det sidste år fulgt sagen om arbejdsmiljøet for børnene på skolerne i Narsaq og Atuarfik Mathias Storch i Ilulissat og børnetalsmanden gik ind i sagen med krav om, at børn ikke udsættes for sundhedsfare på deres skoler.

Begge skoler er nu lukket ned og børnene undervises i midlertidige lokaler, indtil nye faciliteter er på plads. MIO har i den forbindelse besøgt begge skoler sammen med Departementet for Uddannelse, Kirke, Kultur og Ligestilling og talt med eleverne om deres nuværende arbejdsmiljø. Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen har efterfølgende støttet op om afgangseleverne i Ilulissat, som klagede over forskelsbehandling og forringede forhold til eksamen. Kritikken blev taget til efterretning og der er rettet op på forholdene.

Området følges stadigt.

BØRN MED HANDICAP

MIO har deltaget på en konference om rettigheder for personer med handicap, med særligt fokus på børn og unge. I arbejdet med inklusion har Børnetalsmanden været fortalere for at børneprofessionelle, der arbejder med børn med handicap klædes bedre på til opgaven.

Området følges stadigt.

ELEVHJEM

MIO har valgt at have et særligt fokus på unge på elevhjem. I forbindelse med arbejdet på kysten i det forgangne år har MIO besøgt elevhjem og talt med de unge, som skal have en hverdag til at fungere hjemmefra i en tidlig alder. I det kommende efterår fortsætter MIO fokuset og laver en mindre undersøgelse blandt unge på elevhjem.

BØRNEOMBUDSMANDSMØDE I FINLAND

I august 2013 deltog Børnetalsmanden og MIO i det fælles Nordiske Børneombudsmøde i Finland. Temaerne var afskaffelse af revselsesretten, oprindelige folk, døve og høreskadede børn samt omskæring af drenge.

Kingorna oqaaseqaatiliortoqarpoq, tassani nunani avannarlernit nunanilu baltiskiusunit Børneombudsmandit naalakkersuisutik kaammattorpaat meeqqanik nakuuserneq atorlugu naveersisarneq inerteqqutaalersissagaat pinaveersaartillugulu. Oqaaseqaat aviisi-ni nuna tamakkerlugu saqqummersartuni allaaserineqarpoq.

SMS-IKKUT MEEQQANIK INUUSUTTUNILLU SIUNNERSUINEQ

Oktobarip aallaqqaataani 2013 MIO-p SMS-ikkut meeqqanik inu-suttunillu siunnersuisalernera atulerpoq. Atuutilernerata kingorna SMS-ikkut siunnersuiffik 1899 qaammammut meeqqanik 200-it tikillugit amerlassusilinnik saaffigineqartarpoq. Ingammik meeqqat 10-17-it akornanni ukiullit ikiortissarsiortarput.

Meeqqat kinaassutsiminnik isertuussillutik akeqanngitsumillu SMS-ersinnaapput normumut 1899-mut, tassanilu MIO-p SMS-ikkut siun-nersuisartuinit siunnersorneqarlutillu ilitsersorneqartarput, taakkulu tamarmik meeqqanik sullissisartutut tunuliaqutaqarput.

Meeqqat inuusuttullu Kalaallit Nunaata tamaanit saaffiginnittarput. Meeqqat Illersuisuata saaffiginninnerpassuit tunngavigalugit nalili-ivoq, meeqqat inuusuttullu akornanni tapersersorneqarnissamik siun-nersorneqarnissamillu annertuumik pisariaqartitsisoqartoq.

Saaffiginnissutit angerlarsimaffimmi ajornartorsiutit sakkortuut pillugit saaffiginnissutaasarpur – nakuuserneq, atornerluineq, imminortut, kinguaassiutitigullu atornerlunneqarnerit, aammali angutaammik/arnaammik qimataasimalluni aliasuutit qinnga-saaruttarnerillu meeqqat inuunneranni atuutingaatsiarput.

MIO Meeqqallu Illersuisuat meeqqanik inuusuttunillu taama amer-latigisunik saaffigineqartarnermigut meeqqat inuusuttullu inuuner-minni ajornartorsiutaannik ilisimasanik pingaarutilinnik pissarsi-tinneqarpoq, aammalu meeqqat inuunerminni atugarisaanni sor-lerni pitsannorsaasoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarnersoq paasi-tinneqarluni.

Der blev efterfølgende forfattet et statement, hvor de nordiske og baltiske Børneombudsmand opfordrede deres regeringer til at forbyde og forhindre fysisk af-straffelse af børn. Statementet blev bragt i de lands-dækkende aviser.

SMS-RÅDGIVNING TIL BØRN OG UNGE

1. oktober 2013 gik MIO's SMS-rådgivning til børn og unge i luften. Siden da har SMS-rådgivning 1899 haft henvendelser fra op mod 200 børn pr. måned. Det er især børn i aldersgruppen 10 til 17, som søger hjælp.

Børnene kan helt anonymt og gratis sende SMS til 1899, hvor de får rådgivning og vejledning fra MIO's SMS-rådgivere, som alle har en børnefaglig baggrund.

Henvendelserne kommer fra børn og unge fra hele Grønland. Børnetalsmanden ser de mange henvendelser som udtryk for, at der er et stort behov blandt børn og unge for at kunne få støtte og rådgivning.

Henvendelserne drejer sig om alvorlige ting som problemer i hjemmet - herunder vold, misbrug, selvmord og seksuelle overgreb, men også andre emner som kæreste-sorger og mobning fylder meget i børn og unges liv.

Gennem de mange henvendelser fra børn og unge får MIO og Børnetalsmanden vigtig viden om, hvilke ud-fordringer børn og unge står med, og om hvor der er behov for at bedre børns vilkår.

NOVEMBARIP 20-AT – MEEQQAT PILLUGIT ISUMAQATIGIISSTUTIP ULLOQ PILERSINNEQARFIA

Aamma 2013-imi MIO-p MIBB aamma Nanumeeqqat suleqatigalugit novembarip aallaqqaataani FN-ip Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaata nalliuttorsionerani meerarpassuit pisinnaatitaaffii eqqunngitsuliorfigineqartartut suaartaatigaat. Meerarpassuit nakuuserfigineqartarlutik, kinguaassiutitigut atornerlunneqartarlutik sumiginnagaallutillu inuupput. Paasisitsiniaaneq ingerlanneqarpoq nuna tamakkerlugu aviisini saqqummersartuni marluusuni taqoqusaarutit 7-t aqutugalugit novembarip 20-ata tungaanut ilannguttarnerisigut, aamma Kalaallit Nunaanni sumiiffinni arlalinni meeqqanik inuusuttunillu peqataaffigineqartunik ingerlaartoqarpoq, meeqqat pitsaanerusumik inuuneqartitaalernissaanik oqariartuutilimmik.

ILAQUTARIIT PILLUGIT INATSISILIORNEQ

MIO-p novembari 2013-imi Naalakkersuisut kaammattorpai angajoqqaat akisussaasunerat, meeqqanik najuisarnissaq najukkallu pillugit Danmarkimi naalakkersuisut inatsisip nutarsarnissaanik suliaqarnissamik salliusinissaanik tuavisaassagaat. Kalaallit Nunaanni ilaqutariit pillugit inatsit pisoqalisimavoq ullutsinnut naleqquk-kunnaarluni, aammalu Meeqqat pillugit isumaqatigiissummut unioqquitsilluni. Ullumikkut ilaqutareeriaasitsinut naleqqutinngilaq, aamma meeqqap angajoqqaami marluusut angajoqqaarinissaannut pisinnaatitaaffeqarneranik iluaqusiinngilaq. Inatsit aallaavigalugu anaanaasup ilaqutariinni avittoqartillugu angajoqqaatut akisussaaffik tamaat kisimi tamatigut pigilertarpa, aammattaq suliani taakkunani meeraq tusarniaavigineqarlunilu peqataatinneqarneq ajorpoq. Aamma sulii nakuuserluni naveersisinnaaneq inatsit atuutoq naapertorlugu sulii inerteqqutaajunnaarsimannngilaq.

Decembari 2013-imi MIO inatsisiliassamut tusarniaavigineqarpoq, tassunga ilaalluni Kalaallit Nunaanni Angajoqqaajussutsimik akisussaaffiup atuutilerneqarnissaanik siunnersuut, atuutilerpat sammisamut inatsimmik nutarterinerussaaq, aamma soorlu nakuuserluni naveersisinnaaneq atorunnaarsinneqassalluni.

Suliaq sulii malinnaavigineqarpoq.

MEEQQAT ILLERSUISUATA RED BARNET-IP MEEQQAT PISINNAATI-TAAFFII PILLUGIT SULLISSAQARTUNUT NERSORNAASIUTTAGAA PIVAA

Novembari 2013 Meeqqat Illersuisuata Aaja Chemnitz Larsenip Red Barnet-ip meeqqat pisinnaatitaaffinik sullissaqartunut nersornaasiuttagaanik (Red Barnets Børnerettighedspris), meeqqat pisinnaatitaaffinik nutaaliorfusumik eqqumaffigilersitsinini pillugu, nersornaaserneqarpoq. Red Barnet-ip generalsekretæriata Mimi Jakobsenip nersornaasiinermut atatillugu neriuutigaa Danmarkip Kalaallit Nunaat meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissiveqarneranik pitsaasumik ingerlanneqartumik misilittagaanik ilinniarfigiumaaraa. Nersornaasiinermi aningaasat 30.000 koruunit tunniunneqarput,

20. NOVEMBER – BØRNEKONVENTIONSENS FØDSELSDAG

Igen i 2013 satte MIO i samarbejde med MIBB og Nanubørn den 1. november på FN's Børnekonventions "fødselsdag" fokus på, at rigtigt mange børns rettigheder krænkes. Mange børn lever i vold, med seksuelle overgreb og i omsorgssvigt. Kampagnen bestod af 7 avisannoncer i de to landsdækkende aviser op til 20. november samt optog flere steder i Grønland med deltagelse af børn og voksne med budskabet om at skabe et bedre liv for børn.

LOVGIVNING PÅ FAMILIEOMRÅDET

MIO opfordrede i november 2013 Naalakkersuisut til at opprioritere arbejdet og lægge pres på Danmark for at forny lovgivningen, som regulerer forældremyndighed, samvær og bopæl. Lovgivningen som regulerer familieområdet i Grønland er af ældre dato, utidsvarende og på kant med Børnekonventionen. Den tager ikke højde nutidens familiemønstre og barnets ret til begge forældre. I praksis betyder lovgivningen f.eks. at det ofte er moderen, som får tilkendt den fulde forældremyndighed i forbindelse med brud i familien, ligesom barnet ofte ikke bliver hørt og inddraget i forbindelse med disse sager. Ligeledes er revselsesretten ikke eksplicit afskaffet med gældende lovgivning.

I december 2013 afgav MIO høringssvar til et lovprogram og herunder forslag om ikrafttrædelse af Forældreansvarslovgivningen i Grønland, som i praksis vil betyde en modernisering af lovgivningen på området og bl.a. et opgør med revselsesretten.

Området følges stadigt.

BØRNETALSMANDEN MODTAGER RED BARNETS BØRNERETTIGHEDSPRIS

I november 2013 modtog Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen Red Barnets Børnerettighedspris for at sætte børns rettigheder på dagsordenen på innovativ vis. Red Barnets generalsekretær Mimi Jakobsens udtrykte i forbindelse med overrækkelsen håb om, at Danmark vil lære af de gode erfaringer fra Grønland med en børnetalsmandsinstitution. Med prisen fulgte 30.000 kr., som børnetalsmanden giver til MIO's nye projekt "Ønskestjernen", hvor børn og unge vil kunne

taakkulu Meeqqat Illersuisuata MIO-p nutaamik suliniutaanut "Kissaateqartarfimmu ullorissamut" atugassanngortippai, meeqqat inuusuttullu arlaanik kissaateqarnerminnut atatillugu aningaasanik annikitsumik qinnuteqarfigisinnaasaannut.

MIO-P NERSORNAASIUTTAGAA 2013

Decembari 2013-imi MIO-p siullerpaamik MIO-p nersornaasiuttagaa tunniuppa. Nersornaasiinermi inuit immikkut ittumik meeqqat inuusuttullu pitsaanerusemik inuuneqalernissaanik suliniutillit nersornaasigaasarpur. Ukioq manna Kalaallit Nunaannit tamaneersut ilaqutariinnik sullissiviit inunnik nersornaasigassanik siunnersuuteqarput. Tassanilu ataatsimiisitaliap Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa, MIO-p meeqqanik inuttaqartumik isummersoqatigiiffiata, NGO ataaseq aammalu NunaFonden-imeersumit toqqarneqarpoq Angajoqqaat peqatigiiffiat INOOQAT nersornaasernerqasasooq. Tassani qasusuilluni meeqqat innarluutillit peroriartornerminni atugarliorlutik killilimillu ikiorneqarlutik inuusut ukkanneqarnissaanik, aamma meeqqat innarluutillit atugaat pillugit inuiaqatigiinni oqallisigineqalernissaannik suliaqartuutunera pillugu.

Nunafonden-ip aningaasaliineratigut nersornaat, nersorneqarnerup saniatigut 20.000 koruuninik aningaasartaqarpoq.

søge om mindre beløb til at få en drøm til at gå i opfyldelse.

MIO-PRISEN 2013

I december 2013 uddelte MIO for første gang MIO-prisen. Med prisen anerkendes personer, som har gjort en særlig indsats for at skabe et bedre liv for børn og unge. I år har familiecentre i hele Grønland indstillet personer til prisen og en komité bestående af repræsentanter fra Børnerådet, MIO's minibørnepanel, en NGO og en repræsentant fra NunaFonden har valgt, at Forældreforeningen INOOQAT skulle modtage prisen for deres utrættelige arbejde med at sætte fokus på udviklingshæmmede børn, som ofte vokser op under vanskelige vilkår og med begrænset hjælp samt for at skabe debat i samfundet om de vilkår børn med handicaps har.

Med midler fra NunaFonden modtager prismodtagerne ud over æren 20.000 kr.

MIO-P KAMMAGIITTA - FRI FOR MOBBERI INGERLATILERPAA

Decembari 2013 MIO qinn gasaaruttarnermut pinaveersaartitsinermik suliniut Kammagiitta - Fri for Mobberi ingerlatilerpaa, taanna Mary Fonden-imit aamma Red Barnet-imit ineriartortinneqarsimavoq. MIO-p suliaasarai suliniutip ingerlarnganik malinnaanisaaq, ilisimalikkani katersinissaaq, aammalu suliniummik ineriartortisinissaaq. MIO ilaatigut facebookikkut qupperniliorsimavoq, taanna meeqqanik sullitaqartut paasissutissanik aallerfigisinnaavaat, allallu qanoq Kammagiittap atorsimanerani misilittagaat isumassarsiorfigisinnaavaat, meeqqanik sullitaqartunut quppergaliortitsisimavoq, maannalu aamma kalaallisut nittartakkamik ineriartuinermik suliaqarpoq.

MIO TOVHOLDER FOR KAMMAGIITTA - FRI FOR MOBBERI

Fra december 2013 er MIO blevet tovholder for anti-mobbeprojektet Kammagiitta - Fri for Mobberi, som er udviklet af Mary Fonden og Red Barnet. MIO's rolle er at følge projektet, indsamle viden, samt udvikle projektet. MIO har blandt andet lavet en facebookgruppe, hvor børneprofessionelle kan finde information og inspiration fra andres gode erfaringer med Kammagiitta, udarbejdet en folder til børneprofessionelle og arbejder pt. på at udvikle en grønlandsk hjemmeside.

Qinngasaaruttarneq meerarpassuit ulluinnarni atugarivaat, assullu ilorrisimaarnerannut sunniuteqartarluni. Taamaattumik Meeqqat Illersuisuata Aaja Chemnitz Larsenip nuannaarutigaa MIO-p maanna tamanna pillugu ukkassinermut suleqataalersinnaammat.

MEEQQAT NAPPARSIMAVINNIITTUT

Februaari 2014-imi MIO-p Dronning Ingridip Napparsimavia pu-laareerlugu meeqqat napparsimavinni uninngasut pillugit ukkas-isoqarnissaanik ujartuivoq, aammalu apeqquserlugu ilumut meeqqat uninnganerminni atugaat pissusissamisoortuunersut. Maannakkut meeqqat napparsimasut unikkaangamik tamatigut inersimasut napparsimasut ineqatigisarpaat, aammalu meeqqanik pas-sussinermik ilinniarsimanningsunik sulisunik passunneqartarlutik.

Kingorna suliaqarfimmik akisussaasuusut peqatigalugit inger-laavartumik attaveqatigiittarneq pilersinneqarpoq, sammisami pissutsit pitsannorsaaavigneqarnissaat siunertaralugu.

ATUARFIMMI ATUARTUNUT ATUGARLIORTUNUT ILIUUTSIT

MIO upernaq 2014-imi atuarfiit tamaasa attavigisimavai atuarfinni atuartut inuunerannut tunngasunik suliniutinik ilisimasassanik ka-tersinissaq siunertaralugu. Paasissutissat katersukkat maanna aaqqissuunneqarput, tassalu ersarinnerusumik takuneqarsinnaalis-saaq atuarfiit meeqqanut atugarliortunut qanoq ittunik neqeroorute-qartarnersut. Suliniutit assigiinngitsuusarput soorlu inunnik isuma-ginnittumik sulisoqartarpoq, atuarfinnilu meeqqanik oqaloqatigin-nitartumik fe-mik peqartarluni, imaluunniit oqaloqatigineqarsin-naasumik sulisoqartarpoq.

MEEQQAT PISINNAATITA AFFII PILLUGIT APP'I

MIO-p aprili 2014-mi meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit app, ake-qanngitsumik aaneqarsinnaasoq periarfissannortippaa. Tamaalil-luni meeqqat ajornanngitsumik nuannersumillu pisinnaatitaaffitik ilinniarsinnaallunikkitt. App'ip imarai FN-ip Meeqqanut isumaqati-giissutaa meeqqanut paasinarsagaq, MIO pillugu paasissutissat, aamma meeqqat inuusuttullu sumi nuna tamakkerlugu aamma su-miiffinni ataasiakkaani pisinnaatitaaffitik unioqqutinneqarpara iki-ortissarsiorunilluunniit ikiortissarsiorsinnaanermut paasissutissat.

App'i kalaallisut qallunaatullu smartphone-nut iPad-inullu pissar-siarineqarsinnaanngorlugu sanaajuvoq.

MEEQQANIK OQALOQATIGINNINNEQ NAKKUTILLIINERNI

MIO-p ombudsmandi suleqatigalugu ulloq unnuarlu paaqqinnittar-finnik takusaasernerit ingerlattarpaat, tassungalu atatillugu meeqqa-nik inuusuttunillu oqaloqatiginnittarnerit ikiutaaffigisarlugit. 2013-imi takussanerit marluusimapput.

Mobning er noget, som fylder meget i mange børns hverdag og har stor betydning for deres trivsel. Derfor er Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen glad for at MIO kan være med til at sætte fokus på området.

BØRN PÅ SYGEHUS

I februar 2014 satte MIO efter besøg på Dronning Ingrid's Hospital fokus på børn, som er indlagt på sygehus og satte spørgsmålstegn ved, om rammerne under børns indlæggelse er hensigtsmæssige. I øjeblikket kommer syge børn ofte til at ligge sammen med syge voksne og bliver behandlet af personale, som ofte ikke er trænet i at arbejde med syge børn.

Der er efterfølgende indledt en løbende dialog med de ansvarlige på området med henblik på at bedre vilkårene.

SOCIALE INDSATSER PÅ SKOLEOMRÅDET

MIO har i foråret 2014 via kontakt til alle skoler indsamlet viden om sociale indsatser på skoleområdet. De data, som er indkommet, bliver nu systematiseret, så der skabes et overblik over, hvilke tilbud skolerne har til børn, som har det svært. Indsatserne varierer typisk mellem socialrådgiver på skolen, skolefe-ordning eller en samtalepartner på skolen.

APP OM BØRNE RETTIGHEDER

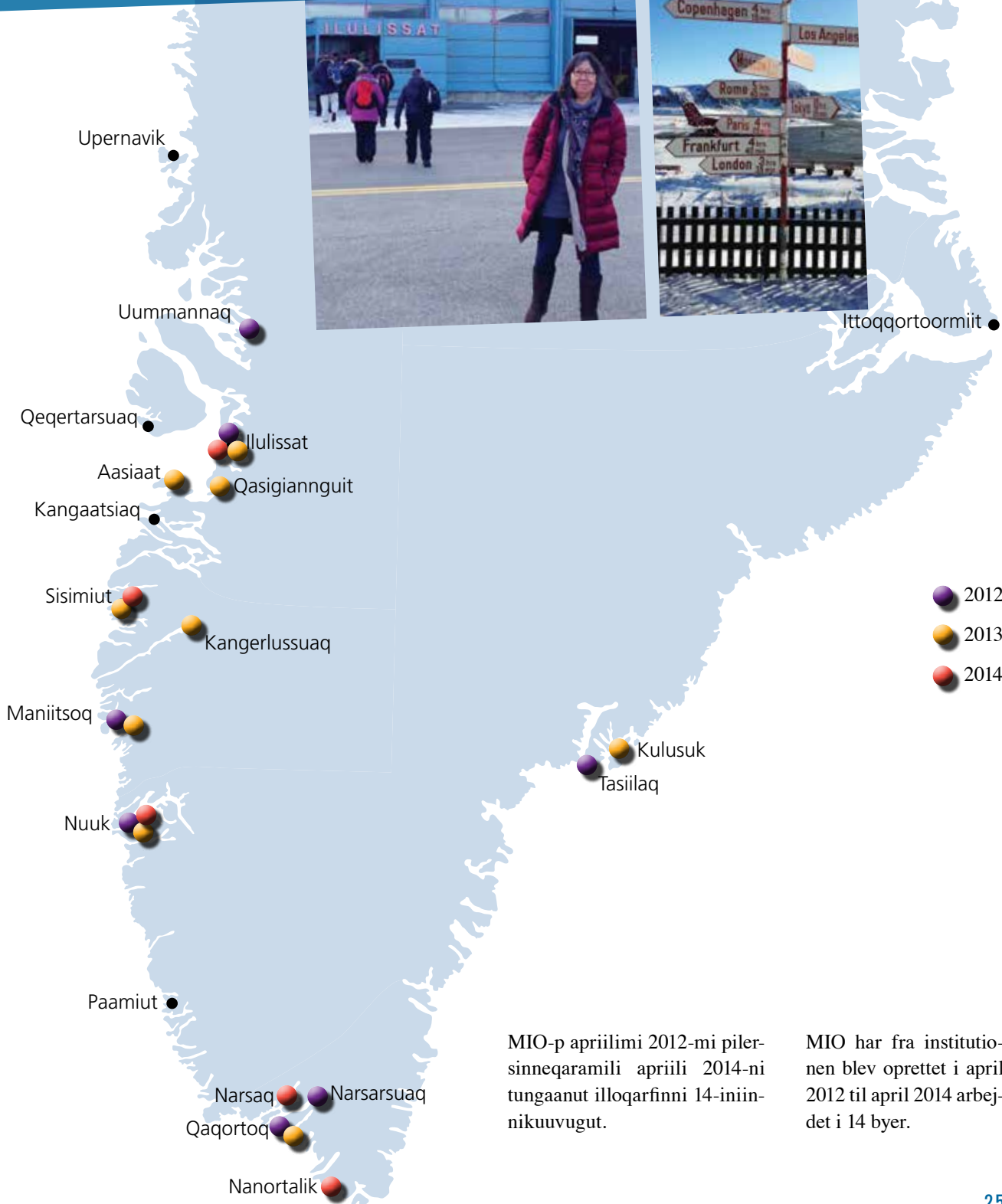
MIO har i april 2014 lanceret en gratis app om børns rettigheder, som skal gøre det nemt og sjovt for børn at lære deres rettigheder at kende. App'en indeholder information om FN's Børnekonvention i en børnevenlig udgave, information om MIO samt informationer om, hvor børn og unge kan søge hjælp og rådgivning både landslækkende og lokalt, hvis deres rettigheder bliver krænket eller de har brug for hjælp.

App'en findes i en grønlandsk og en dansk version til smartphones og iPad.

BØRNESAMTALER VED INSPEKTION

MIO samarbejder med Ombudsmanden om inspektion på døgninstitutioner og bistår i den forbindelse ved samtaler med børn og unge på institutionerne. Der har i 2013 været fortaget 2 inspektioner.

UKIUP INGERLANERANI ANGALANERIT REJSER I ÅRET DER GIK

MIO-p aprilimi 2012-mi piler-sinneqaramili aprili 2014-ni tungaanut illoqarfinni 14-iniinikuuvugut.

MIO har fra institutio-nen blev oprettet i april 2012 til april 2014 arbej-det i 14 byer.

SAQQUMMERSITAT

UDGIVELSER

MIO meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasani katersiffiuvoq, meeqqat inuusuttullu inuunermi atugaannik misissuinnikkat saaffiginnissuteqartarnermigullu katersilluni.

INUK INUUVOQ

Marsi 2013-imi MIO-p nalunaarussiaq "Inuk inuuvoq – qanorluuunniit mikitigigaluaruni" saqqummersippaa. Meeqqat 33-t 7-16-inik ukiullit akornanni ulloq unnuarluni inissiisarfinnut ilaqutariinnulluunniit inissinneqarsimasut akornanni misissuisoqarpoq. Meeqqat Kalaallit Nunaanni sumiiffinnit assigiinngitsunit arfineq marlunneersuupput. Nalunaarusiami allaatigineqarpoq meeqqat inissitat inuunerat, tassunga ilanngullugu pisinaatitaaffimminnik ilisimasagarnerat, ilaqtutaminut attaveqarnerat, siunissartillu pillugu sinnattorisat. Nalunaarusiami aamma apersuutigineqarpoq meeqqat ajornartorsioraangata sukkasuumik qisuariartarnersugut, aammattaq apeqquserneqarluni ilumut meeqqanik inuusuttunillu sullisnitsinni pitsaasuumik sulisarnersugut.

Misissuinerup erseqqissaavigaa Kalaallit Nunaanni Inatsisartut meeqqat inuusuttullu peqqussutaani maleruagassami allaqqasutut aamma FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani artikel 12-imi allaqqasutut meeqqat imminut pineqartunut sulianut ilanngutsitaasarnissaata malinniarnissaa annertuumik ajornartorsiuutigigipput. Taamaallaat inissinneqalernerup siuinngua meeqqat ikittuinaat aperineqarsimapput – meeqqattaarluni aamma ikittuinaat nalunngilaat soq allamut inissinneqarsimanerlutik.

Meeqqat inissitat arlaleriarlutik assigiinngitsunut inissinneqartarsimapput, ilaat assigiinngitsunut 20-nut inissinneqartarsimallutik. Tamassuma paasinarsippaa eqqortoq inissiivissaq iliuusissarlunniit nassaariniassallugu qanoq ajornartorsiorarfutigisartoq, aammalu ataqatigiissuumik inissiisarneq amigaataasoq. Qujanartumilli meerarpassuit MIO-p apersorsimasai oqaluttuarput maanna inissinneqarsimaffimminni pitsaanerusunik atugaqarlutik, amerlanerillu inuunermi ajunnginnerullutik inuulersimallutik.

Misissuineq kingornatigut politikerit tungaannit meeqqat inissinneqartartut pillugit iliuusissani pilersaarutini amigaateqarfiginera annertuumik eqqumaffiginiarneqarsimavoq. Naalakkersuisut kommunit qinnuigisimavai iliuusissanik pilersaarutit naammassineqariissasut kingusinnerpaamik septembarip aallaqqaataani 2014.

Nalunaarussiaq aaneqarsinnaavoq uani www.mio.gl imaluunniit naqitatut pissarsiariniarneqarsinnaavoq uunga allannikkut mio@mio.gl

MIO er videnscenter for børn og unge og indsamler viden om børns og unges vilkår via undersøgelser og henvendelser.

ET MENNESKE ER ET MENNESKE

Sidst i marts 2013 udgav MIO rapporten "Et menneske er et menneske - Lige meget hvor lille det er." på baggrund en undersøgelse blandt 33 børn mellem 7 og 16 år, der er anbragt i døgninstitution eller plejefamilie. Børnene er fra syv forskellige bosteder i Grønland. Rapporten beskriver anbragte børns liv, herunder deres kendskab til deres rettigheder, kontakten til familien og deres drømme. Rapporten spørger også ind til, om vi reagerer hurtigt nok, når et barn har det svært og stiller spørgsmålstejn ved, om vi er gode nok til at inddrage børn og unge i sagsbehandlingen.

Undersøgelsen viser, at vi i Grønland har store udfordringer i forhold til at leve op til bestemmelserne i Landstingsforordningen om hjælp til børn og unge og FN's Børnkonventionens artikel 12, om inddragelse af børn i beslutninger, som vedrører dem. I få tilfælde har børnene været hørt forud for beslutningen om anbringelse – og få børn ved hvorfor de egentlig er anbragt.

Mange af de anbragte børn har været anbragt flere steder, enkelte helt op til 20 steder. Det understeger, at der er en udfordring i forhold til at finde de rette tilbud og skabe kontinuitet i anbringelserne. Heldigvis oplever mange af de børn, MIO har interviewet, at de har det godt, der hvor de nu er anbragt og hovedparten har det bedre, end før de blev anbragt.

Undersøgelsen har efterfølgende ført til et stort politisk fokus på manglende handleplaner for anbragte børn. Naalakkersuisut har efterfølgende bedt kommunerne sikre, at alle handleplaner er udarbejdede senest 1. september 2014.

Rapporten kan downloades på www.mio.gl eller bestilles i print ved at skrive til mio@mio.gl

MEEQQAT KIKKULLUUNNIIT PIITSUULLUTIK PERORIARTUSSANGILLAT

Septembari 2013-imi MIO-p nalunaarusiaa "Meeqqat kikkulluunniit piitsuullutik peroriartussangillat" saqqummerpoq, taanna Statens Institut for Folkesundhed peqatigalugu suliaavoq.

Nalunaarusiami ilaqtariit meerartallit akornanni aningaasaqarniarnikkut piitsuunerup qanoq annertutiginera qulaajaaffigaa. Aammattaq meeqqat inuusuttullu piitsut akornanni qanoq peqqinnikkut, peqqissuuginnarnissamik iliuuseqartarnerni ilorrisimaarnermilu pissutsinik qulaajaavoq. Nalunaarusiaq suliarineqarpoq meeqqat pitsuunerannik misissueqqissaarinerup kingorna, taanna 2007-imi saqqummerpoq, taassumalu kingorna suliniutit aallartinneqarsimasut sunniutaat takuneqarsinnaangillat aammalu meeqqat piitsut amerlassusaat ikileriarsimangillat. Katillugit meeqqat inuusuttullu 11,7 %-ii 2010-mi OECD-ip piitsuussutsimut uuttuutigisartagaa malillugu piitsuullutik inuupput.

Nalunaarusiap takutippaa qanoq piitsuulluni peroriartorneq inersimasunngoreermermi peqqinnissamut ilorrisimaarnermullu sunniuteqartartiginersoq.

Nalunaarusiaq aaneqarsinnaavoq uani www.mio.gl naqitatulluunniit pissarsiariniarneqarsinnaavoq uunga allannikkut mio@mio.gl

INGEN BØRN SKAL VOKSE OP I FATTIGDOM

I september 2013 udgav MIO rapporten "Ingen børn skal vokse op i fattigdom", som er udarbejdet i samarbejde med Statens Institut for Folkesundhed.

Rapporten kortlægger omfanget af økonomisk fattigdom i børnefamilier. Den afdækker desuden social ulighed i sundhed, sundhedsadfærd og trivsel blandt børn og unge samt tiltag til forbedring af levevilkår for børn i fattige familier. Rapporten er en opfølgning på børnefattigdomsanalysen, som blev udgivet i 2007 og viser, at der ikke ses effekter af de tiltag, der blev iværksat efter rapporten fra 2007, ligesom der ikke er en positiv udvikling i antallet af børn, der lever i relativ fattigdom. I alt 11,7 % af landest børn og unge levede i 2010 i relativ fattigdom målt efter OECDs fattigdomsgrænse.

Rapporten viser, at det at vokse op i fattigdom kan få vidtrækkende konsekvenser langt ind i voksenlivet i forhold til sundhed og trivsel.

Rapporten kan downloades på www.mio.gl eller bestilles i print ved at skrive til mio@mio.gl

INATSIMMIIT ATUUTSITSINERMUT

MIO-p maj 2014-imi misissuineq "Inatsimmit atuutsitsinermut" saqqummersippaa, taassuma imaraa meeqqanik sullissinermi atugassarititaasut, aammalu inuiaqatigiitsinni meeqqanut atugarliornerpaanut qanoq sunniuteqartarnersut. Nalunaarusiami qulaa-jaavigineqarput ajornartorsiutit pingasut, taakku meeqqap immi-nut suliamut ilangutsitineqartarneranut sunniuteqartartut, mee-q-qap illorisimaarluni/ilorrisimaarnaniluunniit inuunera aammalu meeqqamut ingerlaavartumik anguniagalimmik sullissisoqartar-nersoq. Ajornartorsiutit pingasut pingaarnerit tassaapput:

- sullisussat ikippallaarput, meeraq inuunermini atugarliortoq ikiornissaminillu pisariaqartitsisoq nalunaarutigineqarpat sullissisut qanoq sukkatigisumik qisuariarnissaanut sunniuteqartarpoq
- sullissisut piginnaanngorsarneqarnissaanik pisariaqartitsisoqarpoq, inuit akornanni suliani arlariinnik ajornartorsiutitalinni aaqiiniarnerminni sulisinnaaqqullugit
- sullissisut naammattunik inissiiffissanik katsorsaaffissanillu innersuiffissaannik qulakkeerinninnissaq aamma meeqqat ilaqaataasalu ajornartorsutaanik aaqiiviginninniarnissamut pi-ginnaasaqarluarnissaat amigaatigineqarput

Nalunaarusiaq innersuussivoq politikerit tungaannit inunnik isu-maginninnermut atugassanik aningaasassaliisoqassasoq, meeqqat inuiaqatigiitsinni pisariaqartitsinerpaat pisariaqartitamittut ikior-serneqarsinnaaqqullugit.

Nalunaarusiaq aaneqarsinnaavoq uani www.mio.gl imaluunniit naqi-tatut pissarsiariniarneqarsinnaavoq uunga allannikkut mio@mio.gl

FRA LOV TIL PRAKSIS

MIO præsenterede i maj 2014 undersøgelsen "Fra lov til praksis", som handler om vilkårene for det sociale arbejde med børn og de konsekvenser det har for de mest udsatte børn i vores samfund. Rapporten belyser tre overordnede problemer, som har stor betydning f.eks. i forhold til, om barnet bliver inddraget i sin sag, om der bliver fulgt op på, hvordan barnet trives og om der bliver udarbejdet en handleplan for barnet, som kan sikre kontinuitet og en målrettet indsats. De tre overordnede problemer er:

- for få hænder til arbejdet, hvilket har stor betydning f.eks. for hvor hurtigt sagsbehandleren kan reagere på en underretning om et barn, som mistrives og har behov for hjælp
- behov for at få opkvalificeret sagsbehandlerne, så de er klædt på til at handle i de komplekse sociale sager
- behov for at sikre at de handlemuligheder sagsbehandlerne har til rådighed – f.eks. anbringelsessteder og behandlingstilbud – er tilstrækkelige og kompetente til at løse de problemer børnene og deres familier har

Rapporten anbefaler, at der fra politiske side findes ressourcer til at få styrket det sociale område, så de mest udsatte børn i vores samfund kan få den støtte de har brug for.

Rapporten kan downloades på www.mio.gl eller bestil-les i print ved at skrive til mio@mio.gl

NAATSORSUUTIT

2013-imi MIO-mut aningaasaliissutit 4.467.000 koruuniupput.

Naatsorsuutit takutippaat 2013-imi 4.607.827 koruunit ator-neqarsimasut.

2013	kr.
Aningaasanut inatsisikkut aningaasaliissutit:	4.467.000
Isertitat allat:	249.829
Sulisunut anigaasartuutit:	(2.980.561)
Aningaasartuutit allat:	(1.877.095)
Ukiut siusinnerusut sinneqartoorutaannik atuineq:	140.827

REGNSKAB

Bevillingen til MIO var i 2013 på 4.467.000 kr.

Regnskabet viser et totalt forbrug på 4.607.827 kr. i 2013.

2013	kr.
Finanslovsbevilling:	4.467.000
Øvrige indtægter:	249.829
Personaleomkostninger:	(2.980.561)
Andre omkostninger:	(1.877.095)
Forbrug af tidligere års overskud:	140.827

MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOQ ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN

KRISSIE WINBERG, NANUBØRN

Inuiaqatigiit siunissamut alloriaqqinnissaat meerartatta inuusuttatalu isumagisussaavaat. Siunissami Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu tamarmik assigiimmik ikiorneqarnissaminnik isumassorneqarnissamillu periarfissaqarumaartut neriuteqarfiuvoq, taamaalillutimmi nukittuunngorlutik inersimasunngorsinnaapput pitsaasumillu inuunerminni imminnut allanullu iluaqutissanik toqqaasarnermikku akisussaqaataasunngorlutik.

MIO-p ukiuni kingullerni atuuffia ersarippoq – soorlu tassa nipi ersarittoq meeqqat inuusuttullu nipaannik tusarliisartoq. MIO meeqqanut inersimasunullu erseqqaarilluni sulivoq, aamma politikkikkut oqallinneq tinnersartarpaa, ajoraluartumik politikerini oqallinneq tinnersarneqarnissaannik pisariaqartitsisarmat. Tamakku saniatigut MIO-p meeqqat inuusuttullu salliutinneqarnissaannik pisariaqartitsineq erseqqissartarpaa, tassa nuna tamakkerlugu meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaafiilu oqaluuserisassanngortittarlugit. Uagutsinnut NGO-nut MIO suleqataavoq nukittoq isumassarsiorfusartoq, suliatinnillu ineriartuinitsinni matunik nutaanik periarfissanillu ammaassuisartoq.

MIO-mut siunnersuut pitsaasoq tassaassaaq maanna ingerlaneremisut ingerlaannassasoq, Kalaallit Nunatsinni inuunermi sakkortuumi meeqqanut ulluinnarni unammisunut amerlavallaartunut isumassuinermik tapersersuinermillu tunniussisinnaasunik suliutininik sulii amerlanerusunik suliaqarluni.

KRISSIE WINBERG, NANUBØRN

Det er vores børn og unge, der skal løfte samfundet op på næste niveau og ind i fremtiden. En fremtid der forhåbentligt bliver med lige muligheder for støtte og omsorg for alle børn og unge i Grønland, som gør det muligt at vokse sig stærk og i stand til at træffe gode valg og tage medansvar for sig selv og andre.

MIO's funktion har været tydelig og klar igennem de sidste par år – som en stærk stemme og talerør for børn og unge. MIO har været synlig for både børn og voksne og har givet den politiske debat det indspark, den desværre alt for ofte trænger til. Herudover signalerer MIO tydeligt nødvendigheden af at prioritere børn og unge, og sætter dem og deres rettigheder på dagsordenen landet over. For os, som en NGO, har MIO været en stærk og inspirerende samarbejdspartner, og med åbne døre og nye muligheder for udvikling i vores arbejde.

Et godt råd til MIO vil være at fortsætte i det spor, der er kørt i indtil nu, gerne med flere tiltag indenfor projekter, der giver omsorg og støtte til de alt for mange børn, der kæmper i en barsk hverdag i Grønland.

FN-ip Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa FN's Børnekonvention

Inatsisit Lovgivningen

Piviusoq Praksis

MIO-p Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaata kiisalu inatsisit taakkualu atuutsinneqarnerat nakkutigissalugu immikkut ittumik pisussaaffigai. Taamaattumik MIO-p Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqanut Isumaqatigiissutaanniittut inatsisiniittullu uani takussutissiami takuneqarsinnaasut amigaataartarsinnaasut sammisarai.

Tamanna ima isumaqarpoq, MIO-p Naalagaaffiit Peqatigiinni Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaanni immikkoortoq sorleq kalaallit inatsisaanni allassimasoq malissanerlugu, kiisalu- soorlu assersuutigalugu- kommunit meeqqat pisinnaatitaaffinik qulakkeeriniarluni inatsisit atuuttut malinneraat malinnaaffigisarparput.

MIO har en særlig forpligtelse til at sikre både implementering af FN's Børnekonvention samt at monitorere lovgivning og praksis. MIO er derfor optaget af de gab, der er mellem FN's Børnekonvention, lovgivning og praksis, hvilket denne illustration viser.

Det betyder konkret, at MIO følger med i hvilke dele af FN's Børnekonvention, der er skrevet ind i grønlandsk lovgivning og vi følger med i, om f.eks. kommunerne lever op til den gældende lovgivning ift. sikring af børns rettigheder.

SULEQATIGIINNEQ

SAMARBEJDE

NGO-T SULEQATIGIIT

MIO-p suliniutigisimavaa "Meeqqanik inuusuttunillu, suliniaqatigiinnut soqutigisaqatigiinnullu, attaveqatigiissut" pilersinnissaat. Eqimattap suliniarnerata siunertaraa Kalaallit Nunaanni FN-ip meeqqanut isumaqatigiissutaa aallaavigalugu suliniutit ataqatigiissaarnissaat nukittorsarnissaallu. Aammattaaq eqimattap FN-ip Meqqanut ataatsimiititaliaanut allanullu Kalaallit Nunaanni meeqqat atugaat pillugit nalunaarusianik ataqatigiissaarisarpoq. Eqimattap aamma meeqqat ulluanni juunip aallaqqaataani pisut aaqqissuuttarpari.

NUNANI AVANNARLERNI MEEQQAT OMBUDSMANDII

MIO-p ukiumut ataasiarluni nunani avannarlerni meeqqat illersuisui ataatsimeeqatigisarpari. 2013-imi ataatsimiinneq Finlandimi ingerlanneqarpoq, tassanilu nakuusernikkut naveersisinnaanerup atorunnaarsinneqarnissaa, nunap inoqqaavi, nukappiaqqat kipi-neqartarnerat, meeqqat tusilartut siutimikkullu ajoqutillit eqqartorneqarput.

Aggusti 2014-imi MIO nunani avannarlermiut meeqqanik illersuisuinik Ilulissani ingerlanneqartussami qaaqquisuussaaq. Ataatsimeersuarnermi meeqqat pisinnaatitaaffii aallaavigalugit meeqqat inuunerminni atugarliornerat eqqartorneqassaaq.

CSR AAMMA CRC

Meeqqat Illersuisuata Aaja Chemnitz Larsenip pingaartilluinnarpaa meeqqat pisinnaatitaaffiinik nukittorsaaneq tamat kivitseqatigiinneratigut ingerlanneqassasoq. MIO-p taamaattumik meeqqat pisinnaatitaaffiisa inuunerminnilu atugaasa pitsannngorsaaviginiarne-ranni suliffeqarfiit suleqatigisarpari.

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

MIO ukiup ingerlanerani arlariinnik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiorpoq, meeqqat pisinnaatitaaffiisa ilisimaneqarne-rulernissaanik siunertaqartumik.

MIO-p februaari 2014-imi Kommuneqarfik Sermersooq suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarfigaa, kommunip iluani meeqqat pisinnaatitaaffiisa nukittorsarneqarnissaat pillugu. Suleqatigiinne-

NGO-NETVÆRK

MIO har taget initiativ til at danne "Netværksgruppen for interessenter og NGO'er på børn- og ungeområdet". Gruppen har til formål at koordinere og styrke indsatsen for børn og unges vilkår i Grønland ud fra FN's Børnekonvention. Gruppen er desuden forum for koordinering af afrapportering til FN's Børnekomité om børns vilkår i Grønland og rapportering i andre relevante sammenhænge. Gruppen koordinerer også tiltag som f.eks. arrangementer på børnenes dag 1. juni.

NORDISK BØRNEOMBUDSNETVÆRK

MIO mødes en gang årligt med de øvrige nordiske børneombud. I 2013 blev mødet afholdt i Finland og havde bl.a. fokus på afskaffelse af revselsesretten, oprindelige folk, omskæring af drenge og på døve og høreskadede børn.

I august 2014 vil MIO være vært for det fælles nordiske Børneombudsmøde, som afholdes i Ilulissat. På konferencen sættes der fokus på børns mistrivsel i et rettighedsperspektiv.

CSR OG CRC

Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen lægger stor vægt på at arbejdet med at styrke børns rettigheder må løftes i flok. MIO arbejder derfor også med at engagere virksomhederne i arbejdet med at styrke børns rettigheder og bedre deres vilkår.

KOMMUNEQARFIK SERMERSOOQ

MIO har i løbet af året indgået en række samarbejdsaftaler med henblik på at udbrede kendskabet til børns rettigheder.

MIO indgik i februar 2014 en samarbejdsaftale med Kommuneqarfik Sermersooq med henblik på at styrke børns rettigheder indenfor kommunens grænser.

rup qularnaassavaa kommunimi politikerit, meeqqanik sullissisut aammalu inersimasut kommunimi meeqqat inuuneranni atukkaniq ilisimasaqalernissaat, meeqqanik inuusuttunillu sullissinermi iluaqutaasussamik

Unnaminartooq annertoq tassaavoq inatsisiliornerup atuutsitsinerullu akornanni nikingassuteqarneq. Meeqqat pisinnaatitaaffiisa qulakkearniarneqarneri tamatigit pingaarnerusumik pisarpoq uluunerani paaqqinnittarfinni, atuarfinni, sunngiffimmi ornittakanni, inunnik isumaginnittoqarfimmi, aamma meeqqat aalajangigasanut imminut tunngasutigut ilanngutsinneqarneranni. Taamaatumik meeqqat pisinnaatitaaffiik annertunerusumik ukkassilernerq meeqqanut amerlasuunut iluaqutaassaaq.

KNI PILERSUISOQ A/S

MIO-p juuli 2013-imi KNI Pilersuisoq suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiorfigaa, pisiniarfiit 65-it aqutugalugit meeqqat pisinnaatitaaffiik ilisimasaniq siuararterinissaq siunertaralugu. Isumaqatigiissut tunngavigalugu paasissutissat puussiatigit, allagartarsuartigit il.il. siuararterneqassapput.

Isumaqatigiissummut atatillugu KNI Pilersuisumi sulisut meeqqat pisinnaatitaaffiik ilinniartinneqassapput, namminneq suliffeqarfimminni sulisut akornanni pisinnaatitaaffiit suliarisinnaaqullugit.

ROYAL GREENLAND

MIO februaari 2014-imi Royal Greenlandimik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiorpoq, Royal Greenlandip Kalaallit Nunaanni sulisuisa 900-it akornanni meeqqat pisinnaatitaaffiik ilisimasaqalernissaat siunertaralugu. Tamanna ilaatigit pissaaq nalinginnaasumik paasissutissanik sanaartornikkut, tunisassiorfinni aamma qullersaqarfimmi MIO-p paasissutissiineratigit, aammattaaq sulisoqarnermik immikkoortortaqarfimmi sulisunik ilinniartitsinikkut, taakkulu kingorna suleqatit meeraallu meeqqat pisinnaatitaaffiik ilinniartittassavaat.

Samarbejdet skal være med til at sikre viden til kommunalpolitikere, børneprofessionelle og voksne om børns levevilkår i kommunen mhp. at forbedre indsatser på børn og ungeområdet.

Den store udfordring i dag ligger i gabet mellem lovgivning og praksis. Sikring af børns rettigheder sker primært i daginstitutioner, skoler, fritidshjem, socialvæsen, men også ved at inddrage unge i beslutningsprocesser som vedrører dem. Derfor vil et øget fokus på børns rettigheder på kommunalt niveau kunne gøre en forskel for rigtig mange børn.

KNI PILERSUISOQ A/S

MIO indgik i juli 2013 en partnerskabsaftale med KNI Pilersuisoq om en informationskampagne med henblik på at styrke befolkningens viden om børns rettigheder via kædens 65 butikker. Via aftalen kan der formidles information f.eks. via poser, plakater m.v.

Som en del af aftalen undervises medarbejdere fra KNI Pilersuisoq i børns rettigheder, så de kan arbejde videre med rettighederne blandt medarbejdere i deres egen organisation.

ROYAL GREENLAND

MIO indgik i februar 2014 en partnerskabsaftale med Royal Greenland, som skal sikre at Royal Greenlands 900 medarbejdere i Grønland får viden om børns rettigheder. Dette sker f.eks. via generel informationsmateriale, oplæg fra MIO på fabrikker og på hovedkontoret samt undervisning af HR-medarbejdere, som derefter underviser medarbejderne og deres børn i børns rettigheder.

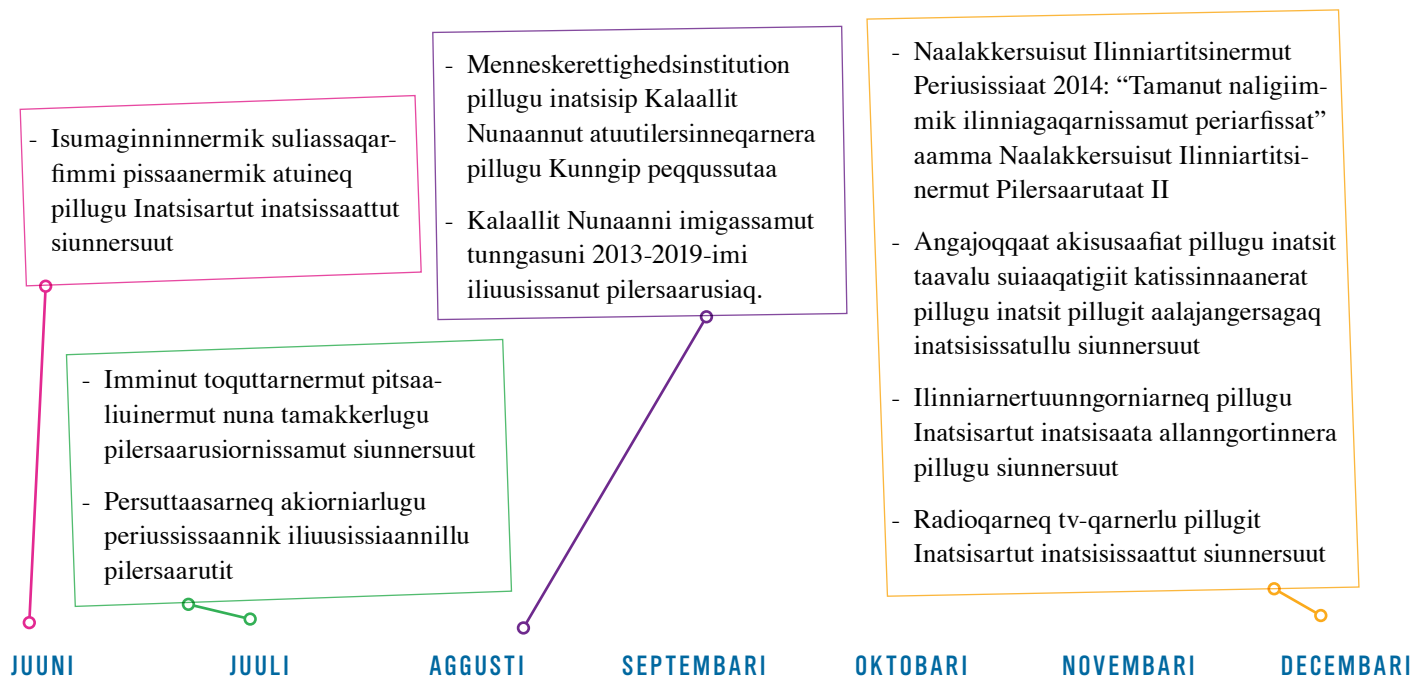
MEEQQAT ATUGARISSAARNERAT TAMATTA AKISUSSAAFFIGAARPUT

BØRNS TRINSEL ER ALLES ANSVAR

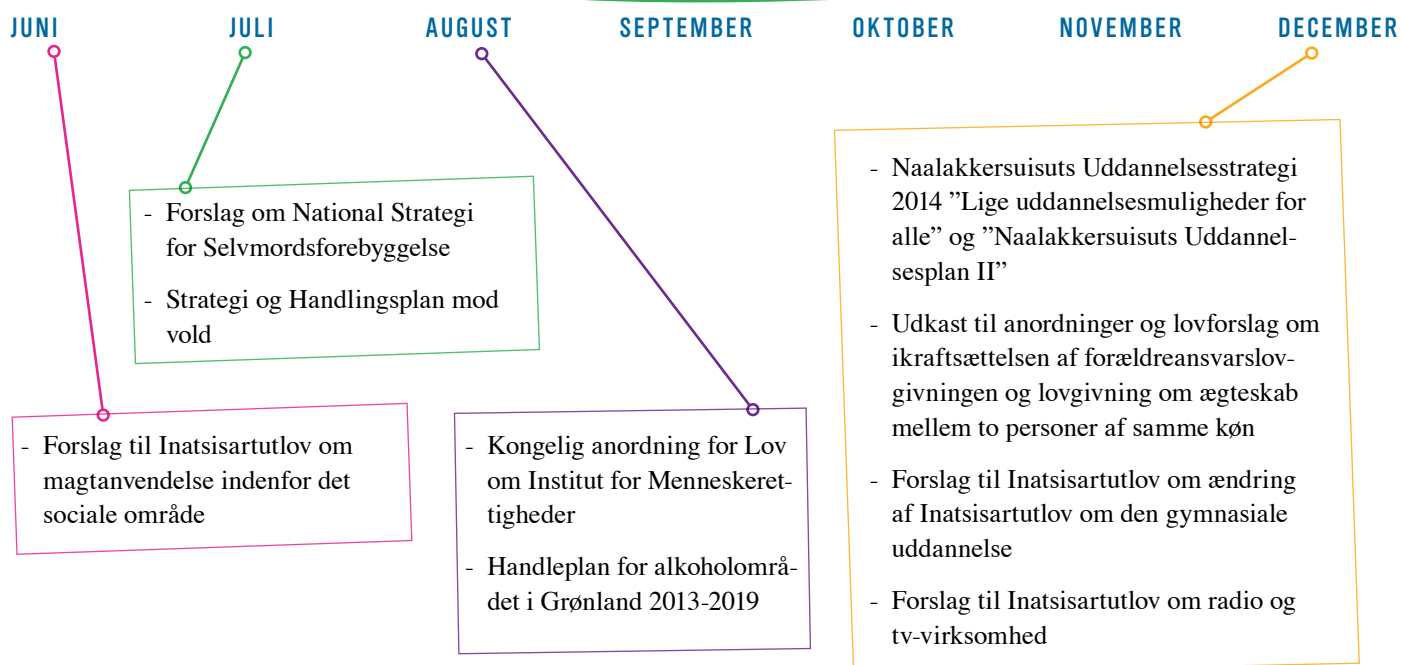
Tamatta meeqqat akisussaaffigaavut – Ullumikkut ataatsimoorluta siunissaq allanngortitsigu.

Børn er vores fælles ansvar – Sammen ændrer vi fremtiden i dag.

TUSARNIAANERIT HØRINGER

2013

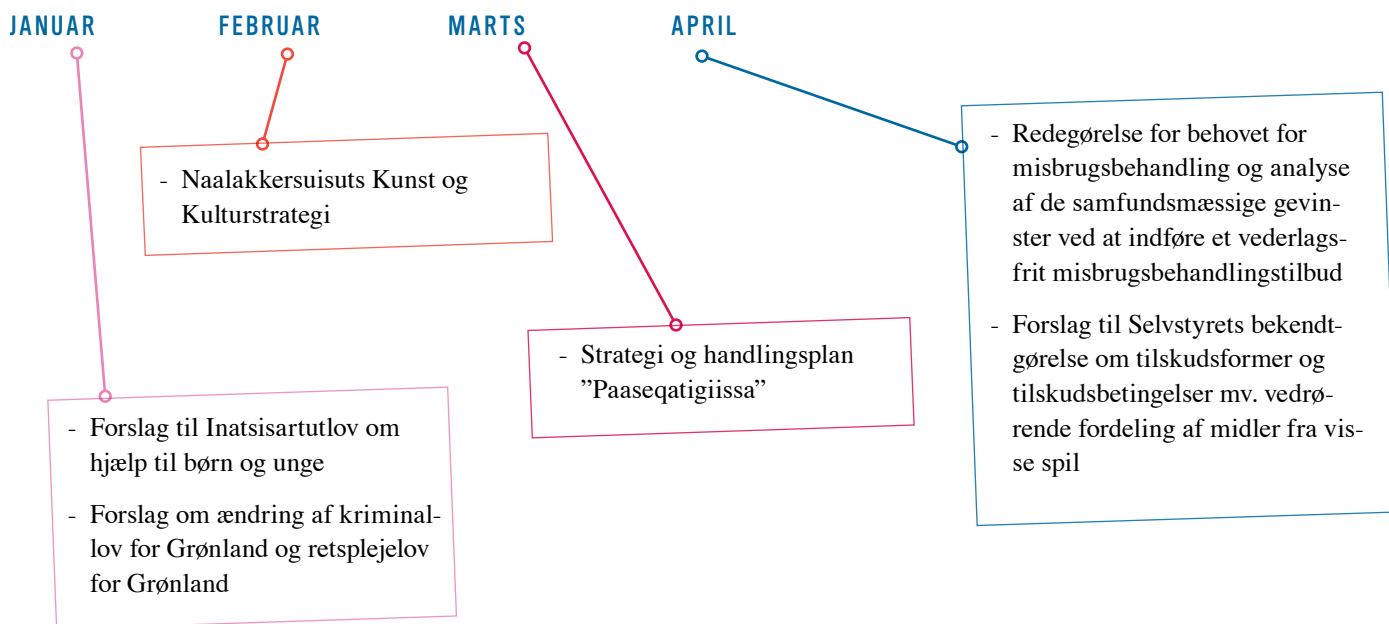
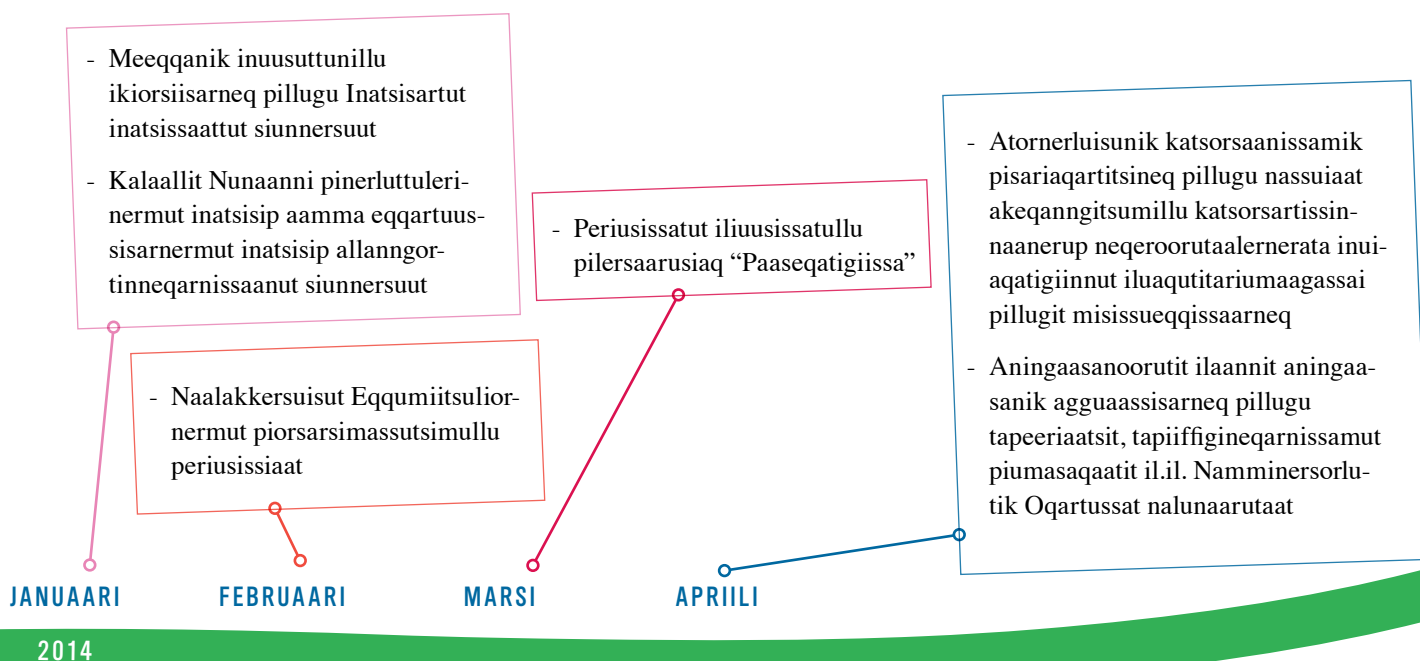

SULIFFEQARFIMMUT MIKISUMUT SULIASSAQ ANNERTOORUJUSSUUVOQ MEEQQANUT INUUSUTTUNULLU TUNNGASUT TAMMAASA TUSARNIAASSUTEQARFIGISSALLUGIT, MID-LLI TUSARNIAASARNISSAQ PINGAARTISSIMAVAA MEEQQAT INUUSUTTULLU PISARIAQARTITAASA SUKUMIISUMIK QITIUTINNEQALERTARNERANNIK SUNNIUTEQARLUARTARMAT.

ASSERSUUTISSAALLUARSINNAAVOQ INATSIT NUTAAQ ISUMAGINNINNERMUT SULIASSAQARFIMMI PISSAANERMIK ATUISINNAANEQ PILLUGU, MAANNAKKUT MEEQQAT INUUSUTTULLU PILLUGIT MALITTARISASSANIK ATUAGASSIAMIK SANASOQARNERA.

SOM EN LILLE ORGANISATION ER DET EN STOR OPGAVE AT LAVE HØRINGSSVAR PÅ ALLE DE RELEVANTE HØRINGER FOR BØRN- OG UNGEOMRÅDET, MEN MID PRIORITERER HØRINGSSVARENE, FORDI DE OFTE FÅR KONKRET EFFEKT I FORHOLD TIL AT SÆTTE BØRN OG UNGES BEHOV I CENTRUM.

ET KONKRET EKSEMPEL ER I FORHOLD TIL DEN NYE LOV OM MAGTANVENDELSE INDENFOR DET SOCIALE OMRÅDE, HVOR DER NU LAVES EN LÆSLET VEJLEDNING OM REGLERNE TIL BØRN OG UNGE.

INNUTTAASUNIT SAAFFIGINNISSTUTIT

BORGERHENVENDELSER

MEEQQAT ILLERSUISUAT MEEQQALLU SIUNNERSOQATIGIIVI PILLUGIT INATSIMMI § 8-MI ALLASSIMAVOQ MEEQQAT ILLERSUISUAT »INUINNARNUT SIUNNERSUILLUNILU NAJOQQUTASSIUSSASOQ... APEQQUTINI MEEQQAT ATUGARISAANNUT MEEQQALLU PISINNAATITAAFFIINUT AAMMALU MAALAAARUTEQARFIGISINNAASAANNUT TUNNGASSUTILINNI«.

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissivik apriliimi 2012-imi pilersinneqarneranilli, innuttaasut 110-t missaannik amerlassusillit ajornartorsiutit assigiinngitsut meeqqanut inuusuttunullu tunngasuteqartut Meeqqat Illersuisuannut saaffiginnissutigisarsimavaat. Saaffiginnittartut annersai inersimasuupput, taakkualu assigiinngitsorpassuarnik siunnersorneqarnissaminnik pisaqartitsisarlutik. Pingaarnertulli salliutinneqarput meeqqat inuusuttullu saaffiginnissutaat.

Saaffiginnissutit ilarpassui angajoqqaaneersuupput, isumaginninnermut immikkoortortaqaarfimmi suliamut ingerlanneqartumut atuumassuteqartuusut, misigisimasullu namminneq meeqqamilluunniit pisariaqartitaannik iliuseqarfigineqaratik. Taakkunanilu saaffiginnissutini aamma ilaasarput sumut ikiortissarsiorluni saaffiginnissinnaanermik, qanorlu maalaaruteqarsinnaanermik nalornissuteqartut. Angajoqqaat aamma saaffiginnissutigisarpaat meeqqamik atuarfimmi ajornartorsiutaat, atuarfimiilluunniit anisinneqarsimarat pillugu.

Aammattaq ataatarpaaluit saaffiginnissutigisarpaat meeqqamik najorunnaarnerisa kingorna, kissaatigalugu meeqqat inuunerannut akuunerunissartik.

MIO-mut saaffiginnittartut ilagaat meeqqamik sullissisartut innuttaasulluunniit, meeqqamik nalunngisaminnik ernumassuteqartut siunnersorneqarusuttullu qanoq kommunemut nalunaarnissaminnik. Suliamulluunniit nalunaarutiginikuusaminnut qanoq malinnaasinnaanerlutik siunnersorneqarusuttut.

Saaffiginnissutit tamarmik Meeqqat Illersuisuannit Aaja Chemnitz Larsenimit MIO-miluunniit siunnersuisartunit akineqartarput, inner-suunneqartarlutilluunniit oqartussaaffeqaarfimmut eqqortumut.

Pisuni ataasiakkaani suliassat annertunerusumik misissorneqartarput § 11, imm. 2 naapertorlugi. Tassuuna Meeqqat Illersuisuat periarfissinneqartarmat, nammineerluni pissutsinik misissuinissaminut oqaaseqarnissaminullu allat saaffiginnissutigisaat aallaavigalugu.

I LOVEN OM BØRNETALSMAND OG BØRNERÅD, STÅR DER I §8, AT BØRNETALSMANDEN SKAL »YDE RÅD OG VEJLEDNING TIL... PRIVATPERSONER OM SPØRGSMÅL, DER VEDRØRER BØRNS VILKÅR OG BØRNS RETTIGHEDER OG KLAGEADGANG«.

Siden børnerettighedsinstitutionen blev oprettet i april 2012 har ca. 110 borgere henvendt sig til Børnetalsmanden omkring forskellige problemstillinger om børn og unge. Det er fortrinsvis voksne, som henvender sig og med mange forskellige behov for rådgivning. Henvendelser fra børn og unge har første prioritet.

En del af henvendelserne kommer fra forældre, som har sager i de sociale forvaltninger og oplever, at de eller deres børns behov ikke bliver mødt. En del af disse sager handler også om usikkerhed i forhold til, hvor man kan få hjælp eller hvilke klagemuligheder der er. Der er også henvendelser fra forældre om børn, som har problemer i skolen eller er blevet smidt ud af skolen.

Der er desuden en række henvendelser fra fædre, som har et ønske om større inddragelse i deres børns liv, efter de ikke længere bor sammen med barnet.

MIO modtager også en del henvendelser fra børneprofessionelle og andre borgere, som er bekymrede for et barn, de kender og derfor søger vejledning om, hvorvidt de skal lave en underretning til kommunen, eller hvordan de kan følge op på en tidligere underretning.

Alle henvendelser er blevet svaret med rådgivning eller med henvisning til rette instans af enten Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen eller rådgivere i MIO.

I enkelte tilfælde er sager blevet yderligere undersøgt i henhold til § 11, stk. 2, som giver Børnetalsmanden mulighed for at undersøge og udtale sig om forhold af egen drift eller efter henvendelse fra andre.

ATTAVEQAQATIGIINNEQ KOMMUNIKATION

MIO ilisimasanik ataatsimoorussaqrffimmik peqarpoq, anguniagaralugulu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasanik katersinissaq siammarterinissarlu. Taamaaliorniarlunilu nittartakkat assigisaallu atortarpaat, soorlu makkua MIO-p nittartagaa, Facebookimi qupperneq taavalu Twitteri. Tusagassiutitigullu allaaserinnittoqarsimagaangat nutaarsiassatigut, nalunaarusiatigut isumaliutersuutiniluunniit MIO oqallinnermi peqataajuannartuulluni. Aamma MIO-p meeqqat pisinnaatitaaffii atugarisaallu pillugit suliaanni, pingaaruteqartut ilagaat peqatigiiffinnut, perorsaavinnut, politikikkikut suliniuteqartunut oqalugiarnernullu allanut ornigulluni siunnersuteqarnissaq ingerlatitseqqittarnissarlu. Tusagassiutitigut ilanngusatsat www.mio.gl-imi takuneqarsinnaapput.

MIO har en videncenterfunktion og dermed en vision om at samle og udbrede viden om børn og unge. Her bruger vi bl.a. de elektroniske medier i form af MIO-hjemmesiden, vores Facebookgruppe og Twitter. MIO deltager aktivt i debatten i de skrevne medier igennem nyhedsbreve, rapporter, kronikker og pressemeddelelser. Møder i organisationer, institutioner og politiske organer, samt foredrag er en vigtig del af MIO's arbejde med formidling og vejledning om børns rettigheder og vilkår. Se det samlede overblik over medie-dækning på www.mio.gl

INUIT NAAPITTARFII

MIO-mut pingaaruteqarpoq meeqqat inuusuttullu nammineq 'nutaarsiaasaqarfiat' atorlugu attaveqarsinnaanissaq. Taamaattumik MIO Facebookimi quppernemi pilersitsisimavoq, paasissutissanik assigiinngitsunik saqqummiiviusartumik. Taannalu maannakkut atuisunit 2500-t missaanittunit malinnaavigineqarluni, oqalliffiullu artarlunilu. Taannalu aamma pissutsinik meeqqanut inuusuttunullu tunngassuteqartunik paasissutissanillu ingerlatitseqqiffissat atorneqartarluni. Aammattaq Twitterikkut Meeqqat Illersuisuata nammineerluni profilianiit paasissutissat saqqummiunneqartarput.

Taakkua atorlugit saqqummiunneqartut nutarterneqartuurtarput, nutaarsiaasat kingullit atuisutsinnut tunniukkumallugit.

NITTARTAGAQ

Nittartagaq www.mio.gl Meeqqat Pisinnaatitaaffii Pillugit Sullissiviup suliai pillugit paasissutissanik nalinginnaasunik imaqarpoq. Nittartakkami aamma pissarsiarineqarsinnaapput nunatsinni meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisarfiit saaffiginniffiusinnaasullu, aamma nassaarineqarsinnaapput suliniutinut nalunaarusionnissamullu innersuutit. Tassanilu atuisartut nutaarsiaasat allakkanut pisarniarlutik nalunaarsinnaapput.

Taakkua saniatigut meeqqanut periarfissaavoq siunnersorneqarsinnaaneq chat atorlugu, ugguaa »Oqariartut ersarisoq!«. Taanna allaffigisartakkatut atuuppoq.

NITTARTAGAQ KAMMAGIITTA – FRI FOR MOBBERI

MIO-p Kammagiitta – Fri for Mobberi-mut ataqatigiissaarisunngorsimaneranut atatillugu Mary Fonden suleqatigilersimavarput, qingasaarutinnginnissaq anguniarlugu kalaallisuujuumik nittartagaqalernissaq anguniarlugu. Taannalu 2014-ip ukiaani atuutilissaq. Nittartakkap imarissavai qingasaaruttarneq pillugu ilisimasat siunnersuutillu meeqqanik sullissisutut angajoqqaatullunniit qingasaaruttarnerup pinaveersaartinnissaanut, meeqqallu akornanni nuannersumik ataatsimoorsinnaanermut ilitsersuutit. Nittartagaq meeqqanit, angajoqqaanit perorsaanermillunniit suliaqartunit atorneqarsinnaassaaq. Nittartakkami pingaarnertut inissisimassaaq meeqqanut pinnguarfiusinnaasoq, tassaniissallutik Kammak bamse, pinnguaatit suliassallu. Taakkualu tamarmik siunertarissavaat qingasaarinermut, kammagiinnermut pinnguaqatigiissinnaanermullu eqqarsaatiginnillunilu ajunngitsumik pilersitsisinnaalernissaq.

MIO meeqqat inuusuttullu sinnerlugit oqaaseqartartuuvog tamanut oqallittoqartillugu. Nutaarsiaasatigut nuimalaartuarnikkut anguniartuaannarparput meeqqat inuusuttullu oqaluserisassanut soqutiginnittuunissaat, taamalu inuiaqatigiit akornanni politikikkullu aalajangiisartunut soqutiginnilernissaat. Taamalillunilu aamma MIO 2013-imi annertuunik, meeqqanut inuusuttunullu tunngassutillinni, politikikkut aalajangiisoqarnerani sunniuteqartarsimalluni.

SOCIALE MEDIER

Det er vigtigt for MIO at kunne kommunikere med børn og unge på deres egne medier. MIO har derfor oprettet en Facebook-side, hvor relevant information lægges ud. MIO har nu ca. 2500 likes og bruges flittigt til debat og formidling af information om forhold som vedrører børn og unge. Desuden sendes beskeder ud på Twitter via Børnetalsmandens personlige profil.

Der arbejdes hele tiden på at opdatere disse medier for at få aktuel information ud til brugerne.

HJEMMESIDE

Hjemmesiden www.mio.gl indeholder generel information om børnerettighedsinstitutionens arbejde. Der kan også findes oplysninger om rådgivnings- og henvendelsessteder i hele landet samt information om børns rettigheder og henvisninger til forskellige projekter og rapporter.

Børn har desuden mulighed for at få råd og vejledning via chatfunktionen »Klar besked!«, som fungerer som en brevkasse.

HJEMMESIDEN KAMMAGIITTA – FRI FOR MOBBERI

I forbindelse med at MIO er blevet tovholder for Kammagiitta - Fri for Mobberi, har vi indledt et samarbejde med Mary Fonden om udviklingen af en grønlandsksproget version af antimoppeprogrammets hjemmeside, som skal gå i luften i efteråret 2014. Hjemmesiden henvender sig til børn, forældre og fagfolk og indeholder viden om mobning og forslag til, hvordan man som forælder eller fagperson kan arbejde på at forebygge mobning og skabe positive fællesskaber i børnegruppen. Centralt for hjemmesiden er legeuniverset, hvor børnene selv kan besøge bamsevennen Kammak og spille spil og løse opgaver, som alle har til formål at skabe refleksion om mobning, venskaber og god legekultur.

MIO er børn og unges talerør i den offentlige debat. Igennem vores synlighed i pressen forsøger vi målrettet og kontinuerligt at få børn og unges interesser på dagsordenen – både hos den brede offentlighed og de politiske beslutningstagere. Således har MIO i 2013 fået indflydelse på flere væsentlige politiske beslutninger vedrørende børne- ungeområdet.

2015-IP TUNGAANUT MIO-P ANGUNIAGAI

MÅL FOR MIO 2015

MIO-P PILERSINNEQARNERANI UKIOQ SIULLERMILI, MEEQQAT ILLERSUISUATA AJAJA CHEMNITZ LARSENIP MEEQQALLU SIUNNERSOQATIGIIVISA ANGUNIAGASSAT SIUNNERFIGAAT UKIOQ 2015 TIKILLUGU. 2015-IMI MIO-P MISISSUSSAVAA KALAALIT NUNAANNI MEEQQAT PISINNAATITAAFFIISA QULARNAARNEQARNISSAANNIK SULINIUTIT QANOQ SIUARIARTIGISIMANERSUT.

SAQQUMINEQ

- Meeqqat tamarmik MIO ilisimassavaat
- Meeqqat Illersuisuat/MIO meeqqat atugarisaat pineqartillugit pisortat namminersortullu iliuusaanni pissusissamisoortumik peqataasutut akulerutsinneqartassaaq tusarniaavigineqartassalluniluunniit
- MIO uppernartuussaaq
- Inuit ilisimasallit tamarmik meeqqallu FN-ip Meeqqanut Isumaqatigiissutaa oqaluuserisassavaat

UPPERNASSUSEQ

- Oqaaseqaatit piviusunik tunngaveqartassapput
- MIO ukiumut marloriarluni ilisimatuussutsikkut misissuisassaaq paasisallu siammarsartassallugit
- Tamatuma saniatigut ukiumut suliniutit 4-6 aallartinneqartassapput
- Meeqqanut inuusuttunullu ilisimasat qulaajarneqassapput
- MIO ukiumut najugaqarfinnut 4-6-inut pulaartassaaq
- MIO-p oqaaseqaatai inuiaqatigiinni pingaaruteqartuussapput

ALLEREDE I MIO'S FØRSTE ÅR SATTE BØRNETALSMAND AJAJA CHEMNITZ LARSEN OG BØRNERÅDET MÅL FOR ARBEJDET FREM TIL 2015. I 2015 MÅLER MIO PÅ, HVOR LANGT GRØNLAND ER KOMMET I FORHOLD TIL ARBEJDET MED AT SIKRE BØRNE RETTIGHEDER.

SYNLIGHED

- Alle børn kender til MIO
- Børnetalsmanden/MIO inddrages eller høres som en naturlig del af processen af offentlige og private enheder, når det drejer sig om børns vilkår
- MIO er troværdig
- Alle fagfolk og børn snakker om FN's Børnekonvention

TROVÆRDIGHED

- Udtalelser baseres på fakta
- MIO foretager og formidler to videnskabelige undersøgelser årligt
- Der iværksættes derudover 4-6 projekter årligt
- Der skabes overblik over viden på børne- og ungeområdet
- MIO besøger 4-6 bosteder årligt
- MIO's udtalelser har vægt i samfundet

SULIAMUT PIGINNAASAQARNEQ

- MIO ilumini pitsaasumik nukittuumillu suleqatigiiffiuvoq
- MIO-p suliatigut ineriartornissaq avatangiisillu pitsaasuunissaat sammissavai
- MIO kinguneqartussamik pitsaasumillu ilisimasanik avitsissaaq
- MIO suleqatigiiffik nukittuujuvoq, anguniagalimmik ataatsimullu siunertalimmik sulisoq

AKULERUTSITSINEQ

- Meeqqat pissusissamisoortumik MIO-p sulinerani akulerutsinneqassapput
- Meeqqat oqaaseqartartuinik amerlanerusunut sinniisuusunik pilersitsisoqassaaq, ukiumut 3-4-riarlutik elektroniskikkut imalu-unniit »oqaatsitigut« apeqqarissaarutininik akissuteqartartussanik
- Meeqqat oqaaseqartartui MIO-mut atapput
- Meeqqat tamarmik Meeqqat Illersuisuannut attaveqarsinnaapput chat, Skype imaluunniit qanimut oqaloqatiginninnerit aqqutigalugit
- Meeqqat tamarmik nalussanngilaat qanoq isillutik Meeqqat Illersuisuannut attaveqarsinnaanerlutik
- Meeqqanit inuusuttunillu saaffiginnissutit ukiumut 35-t missaanniittut tiguneqartarput
- Meeqqat Illersuisuat/MIO ukiumut ikinnerpaamik quleriarluni atuarfimmi atuartitsinermi peqataasassaaq
- Meeqqat Illersuisuat/MIO ukiumut ikinnerpaamik quleriarluni ulluunerani paaqqinnittarfinnut orniguttassaaq
- Meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffinik paasissutissinneqarneranni Meeqqat Illersuisuata inersimasut allat akulerutsissavai, assersuutigalugu timersorneq aqqutigalugu meeqqat ambassadøriinik pilersitsinikkut

SULEQATIGIINNEQ

- MIO-p tamatigut isumaliutigisarpaa suleqatigisat suut suliniutini peqataasinnaanersut
- MIO aaqqissuunneqarsimavoq ilisimasat avinneqarnissaannik qulakkeerinnittumik. Tamatumuunakkut meeqqanut inuusuttunullu suliniutit takuneqarsinnaanerat qulakkeerneqassaaq
- MIO-p aaqqissuussaannermigut qulakkiissavaa suliniutit nutaat aaqqissuunneqarnissaat, pisariaqartitat ersarissut aallaavigalugit
- Aaqqissuussaanerup ilusaa tapersersorneqarpoq

FAGLIGHED

- MIO har en god og stærk intern sparring
- MIO har fokus på faglig udvikling i et positivt miljø
- MIO sikrer konstruktiv og effektiv vidensdeling
- MIO er et stærkt team, som arbejder målrettet og ud fra fælles retning

INDDRAGELSE

- Børn inddrages naturligt i MIO's arbejde
- Der etableres et bredere repræsentativt Børnepanel, som 3-4 gange årligt svarer på elektroniske eller »talende« spørgeskemaer
- Børnepanelet er en del af MIO
- Alle børn har adgang til Børnetalsmanden via chat, Skype eller personlige samtaler
- Alle børn ved hvordan de kommer i kontakt med Børnetalsmanden
- Der modtages ca. 35 henvendelser årligt fra børn og unge
- Børnetalsmanden/MIO deltager min. 10 gange årligt i undervisning i skoler
- Børnetalsmanden/MIO kommer min. 10 gange årligt ud til daginstitutioner
- Børnetalsmanden inddrager andre voksne i at informere børn og unge om deres rettigheder, f.eks. via etablering af børneambassadører via sporten

SAMARBEJDE

- MIO overvejer altid hvilke samarbejds-partnere, der kan være i projekterne
- MIO har en organisationsform, som sikrer vidensdeling. Det skal sikre et overblik over tiltag på børne- og ungeområdet
- MIO sikrer igennem organisationsformen koordination af nye tiltag ud fra et evidensbaseret behov
- Der er opbakning til organisationsmodellen

2014-2015-IMI SULIASSAT

ARBEJDET I 2014-2015

2013-IMIT MISILITAKKAT TUNNGAVIUSSAPPUT 2014-15-IMI SULIASSANUT.

Ilaatitsineq

MIO sullivittulli pilersinneqarami meeqqat inuusuttullu sulianut ilaatinneqartarnissaat sullissiviup sulissutigimavaa. Soorlu tusarniaanerni ilaatinneqartarsimapput, aamma meeqqat inuusuttullu immikkut ittumik ilisimasalittut eqimattakkaanik suleqateqarneq ingerlanneqarsimavoq una oqariartaaseq aallaavigalugu: "Meeqqat meeraaneq pillugu ilisimasaqarluinnartuupput". Aammattaaq misilittakkat ilagaat meeqqat ilaasa oqaaseqartinnissaat ajornarsinnaasartooq, taamaalilluni meeqqanut inuusuttunullu tamat tikillugit tunngasunut meeqqat isumaasa tusarnissaat ajornukusoortarluni.

Taamaattumik MIO-p Meeqqat paasisimasallit nuna tamakkerlugu 6.-7. Klassini atuartunik inuttallit pilersippai. Atuartut elektroniskiusumik apersuinerimi immersugassaq immersortarpaat, taamaalilluni atuartup kinaassusaata isertuunneqarneranik qulakkeerinnittoqarluni. 2014-imi misissuinerup immersugassaq atorlugu, meeqqat inuusuttullu internetimik atuinerat qulequtarissavaa. Immikkut ittumik internetikkut attaveqaatit ukkatarissavagut ilaatigut soqutigigatsigu ilisimasaqarfigilissallugu qanoq meeqqat inuusuttullu akornanni attaveqatigiittarneq qanoq atorneqartartiginersoq. Aamma qanoq internetikkut qinngasaaruttarneq ilaluartarnerlu qanoq annertutiginersoq paaserusukkatsigu. Aammattaaq ukkapparpup atuartut interneti aqutugalugu nuanniitsunik misigisaqartarsimanersut – assersuutigalugu nakuerserermik imaluunniit atoqatigiinnermut tunngasunik assinik killissamik qaangiisunik -takusaqartarnersut paaserusullugu. Meeqqat paasisimasallit nuna tamakkerlugu ukioq atuarfiusoq 2014-2015 aallartippat, sulinerat aallartissaaq.

Young Advisors

MIO-p meeqqat nipaasa ilaatinneqartarnissaanut atatillugu aasap 2014-ip naajartulernerani siunnersuisartoqatigiit meeqqanik inuusuttunillu 6-7-inik ilaasortalik pilersinneqassaaq, siunnersuisartoqatigiillu Meeqqat Illersuisuat meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut aalajangersimasunik siunnersortassavaat. Eqimattaq inuttalorsorneqassaaq oqariartaatsit "Meeqqat meeraanermik immikkut ilisimasaqartuupput" aamma "Nothing about us, without us" aallaavigalugit. Siunnersuisut Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu amerlasuut sinnerlugit ilaasortaassapput, tassa ukiut, suiaassuseq, nunap immi-

UDGANGSPUNKTET FOR VISIONERNE FOR 2014-15 ER ARBEJDET OG ERFARINGERNE FRA 2013.

Inddragelse

MIO har, siden institutionen blev oprettet, arbejdet med at gøre inddragelse af børn og unge til en integreret del af institutionens arbejde. Børn har f.eks. været inddraget i forbindelse med hørings svar og der har været arbejdet med ekspertgrupper af børn og unge ud fra devisen: "Børn er eksperter i at være børn". Samtidigt er erfaringen, at det kan være svært at få børn i tale og få en bred indsigt i børns holdning til forskellige børn- og ungerellevante emner.

MIO opretter derfor et Børnepanel blandt alle landets 6.-7. klasser. Eleverne besvarer en elektronisk spørgeskemaundersøgelse, som sikrer elevens anonymitet. I 2014 omhandler spørgeskemaundersøgelsen børn og unges brug af internettet. Vi har særligt fokus på brugen af sociale medier, hvor vi bl.a. er interesserede i at vide, hvilken rolle de sociale medier spiller i børn og unges relationer, samt hvorvidt mobning og social eksklusion er udbredt via de sociale medier. Dertil har vi fokus på, om eleverne har haft ubehagelige oplevelser via internettet – har de eksempelvis set billeder af voldelig eller seksuel karakter, som overskred deres grænser. Børnepanelet udrulles i hele landet i starten af skoleåret 2014-2015.

Young Advisors

I tråd med MIO's fokus på at inddrage børns stemmer oprettes i sensommeren 2014 en rådgivningsgruppe bestående af 6-7 børn og unge, som skal rådgive Børnetalesmanden i konkrete forhold, der vedrører børn og unge. Gruppen udpeges ud fra princippet "Børn er eksperter i at være børn" og "Nothing about us, without us". Rådgiverne vil repræsentere et bredt udsnit af Grønlands børn og unge, idet der tages højde for alder, køn, geografisk placering og socioøkonomiske for-

koortuinit sorlermeersuuneri, aammalu inuunerminni aningaasaqarniarnermi atukkatigut assigiinnequtaat tunngavigalugit toqparneqassallutik. Meeqqat Illersuisuata immikkut ittunik eqqummaariffigaa meeqqat inuusuttullu immikkut ittunik unammisassallit soorlu innarluutillit angerlarsimaffiullu avataani inissitaasimasut aamma siunnersuisuusarnissaat. Eqimattaq Young Advisors aamma politikernik, atorfilittanik aamma meeqqanik sullissisartunik siunnersuisasapput.

Illersugaaneq

2012-imilli aallartinnerup kingorna misilittakkat takutippaat suli meeqqat pisinnaatitaaffinik qularnaariniarnermi, aamma meeqqat pisinnaatitaaffimminnik ilinniartinneqarnissaanik suliaasaqartoq anertuunik.

Taamaattumik MIO meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit atuartsissutisani Inuit pisinnaatitaaffiit Instituti (Institut for Menneskerettigheder) suleqatigalugu suliaqarsimavoq, taakkulu atuarfintut tamanut ukioq atuarfiusoq 2014 aallartippat agguanneqartussaapput. Atortusiat imaqarput sungiusaatinik meeqqanut minnerni akullernilu atuartunut tamanut saaffiginnittunik. Ilisimasanik paasissutissiinnikkut, oqallinnikkut aalanermikkullu meeqqat pisinnaatitaaffitik paasisaqarfigissavaat, aammalu qanoq killiliinissaminnik eqqungitsuliorfigineqaraangamillu qanoq iliortarnissaminnik piginnaasaqalissapput. Atortusiat kalaallit inuunerannik aallaaveqarput, aamma Atuarfitalak Kaassassummillu oqaluttuaq aallaavigalugit atuatigini meeqqat pisinnaatitaaffisa, aamma meeqqat inersimasullu ataatsimut taakkununga akisussaasuunerannik piviusunngortisussaananerani oqallisigineqatarnissaannillu aallarniutissaallutik.

Meeqqat pillugit isumaqatigiisummut aamma pisinnaatitaaffimminut meeqqat ilisimasaat nukittorsarniarlugit MIO quppersakkanik tullerriaanik atasunik meeqqat pisinnaatitaaffii, MIO-lu pillugit meeqqanut tamanut nassiusuissaq. Taakku quppersakkanik immikkut ittunik eqqartuiffiusut ilaneqassapput, soorlu imminortoqartarnera angerlarsimaffimililu avittoqartarnerit pillugit imaqartunik. MIO-p meeqqat isumaannik tusaatitsiniarluni suliaqarneranut atalilugu quppersakkat meeqqanik meeqqanut assingusunik atugaqartunut siunnersuutunik pitsaasunik imaqarput, aamma meeqqat angajoqqaanut meeqqanillu isumassuisunut siunnersuutaat ilaallutik.

MIO naliliivoq meeqqat ilorrisimaarlutik inuuniarneranni unammintartut annersarigaat angajoqqaat akisussaaffeqanngitsutut pissusilersornerat. Ullumikkut angajoqqaat akisussaaffimminnik tigumminnissinnaanngikkaangata, aatsaat ikiorneqarsinnaasarpur meeqqanik sumiginnaasoaqareeraangat. MIO-p pinaveersaartitsineq ukkatara-lugu maanna suleriaaseq Inuunermik Atuarfik ineriartortippaa. Tassani MIO-p suliffeqarfiit atuarfillu suleqatigalugit ukiaq 2015-imiiit pikkorissarnissanik neqeroortassaaq, angajoqqaat piginnaanngorsarlugit iliuusissanullu sakkussanik pikkorissarlugit. Pikkorissaanerit angajoqqaanut tamanut neqeroortigineqartassapput,

hold. Børnetalsmanden er særligt opmærksom på, at børn og unge med særlige udfordringer, som handicap og anbringelse udenfor hjemmet, indgår som rådgivere.

Gruppen af Young Advisors vil også kunne rådgive politikere, embedsmænd og børneprofessionelle.

Beskyttelse

Erfaringen siden opstarten i 2012 har været, at der stadig er store udfordringer i forhold til at sikre børns rettigheder og behov for, at børns viden om deres rettigheder, styrkes.

MIO har derfor lavet undervisningsmateriale om børns rettigheder i samarbejde med Institut for Menneskerettigheder, som kommer ud til alle skoler i forbindelse med skolestart 2014. Materialet indeholder en række øvelser, som henvender sig til børn på yngste- og mellemtrinnet. Igennem kreativ vidensformidling, diskussions- og bevægelsesøvelser får eleverne viden om rettigheder samt kompetencer til at sætte egne grænser og handle på oplevede krænkelse. Materialet tager udgangspunkt i en grønlandsk kontekst og anvender bl.a. Den Gode Skole og myten om Kaassassuk som omdrejningspunkter for klassesamtaler om børns rettigheder og børn og voksnes fælles ansvar for at efterleve disse.

For at styrke Børns viden om Børnekonventionen og deres rettigheder udsender MIO en pjeceserie om Børns rettigheder og om MIO til alle skoleelever. Disse suppleres af pjecer rettet specifikt til børn berørt af forskellige temaer som f.eks. selvmord og brud i hjemmet. I tråd med MIO's målsætning om at få børns perspektiver frem, indeholder pjecerne bl.a. gode råd fra børn til andre børn i samme situation, samt råd fra børn til forældre og andre omsorgspersoner.

MIO vurderer, at en af de største udfordringer for børns trivsel er det manglende forældreansvar. Når forældre af forskellige årsager ikke lever op til deres ansvar, kan de i dag først få hjælp, når der er sket omsorgssvigt. Med fokus på forebyggelse er MIO i gang med at udvikle konceptet Livets Skole. Her vil MIO i samarbejde med virksomheder og skoler fra efteråret 2015 tilbyde kurser, som giver konkrete og handlingsanvisende redskaber, som styrker forældrekompetencerne. Kurserne vil være åbne for alle forældre og der vil bl.a. blive undervist i nemme

aammalu ulluinnarni sapernanngitsunik nerisassiornermik, aningaa-saqarnermik, meeqqallu ineriartornerminni killiffigisartagaannik pikkorissartinneqartassallutik.

Assigiimmik peqataasinnaaneq

MIO ukiaq 2013-imit suliniut "Atuarfinnut sunngiffimmilu sammis-assaqtitsinernut peqataasinnaanermut assigiimmik periarfissaqar-neq" aallartippaa, ilaatigut Meeqqat Siunnersuisoqatigiivisa ukiami ataatsimiinnerminni oqallisigaat meeqqat ataasiakkaat qanoq ilillutik meeqqat atuarfianni ilaatinneqarnissamik pisariaqartitsinerat naam-massineqarsinnaanersoq. Taamaattumik MIO-p ukiumi tulliuuttumi malinnaaffigiarpaa qanoq atuarfeqarnermut sipaarniutit ilinniartit-sisut piginaanngorsarnissaannut ineriartuinnermut atugassanut sunni-uteqartarnersut. Ukiumi tulliuuttumi meeqqat atuarnissaminnik sun-ngiffimmilu sammisassaqtitsinernut tamarmik assigiimmik periar-fissinneqartarnissaannik qulakkeeriniarneq ingerlaannassaaq. 2014-imi Kalaallit Timersornermut Kattuffianik suleqateqalernissaq ukka-tarineqassaaq, tassani meeqqat timersornermik ingerlatsinerminni atugaat misissorneqassallutik.

Iliuissatigut suliniarneq

2014-imi MIO-p Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu atugari-saannik ataatsimut paasisimaqarnerulernissaq misissueqqissaarnis-sarlu aallartissimavai. Ataatsimut isigalugu paasisat FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaani pisinnaatitaaffiit allaqqasut ilumut mal-inneqarnerisut inatsisilerituumik misissoqqissaarneqassapput. Inatsi-silerituumit misissukkat, suliniutinik atuutitsinernillu takussutissar-tanik taperneqassapput, misissuinerullu takutikkumaarpaa meeqqat pisinnaatitaaffiisa atuutsinniarnernani sumi ajornartorsiortoqarner-soq.

2016-imi Kalaallit Nunaat FN-ip Meeqqat pillugit ataatsimiititali-aanit misissuiffigineqassaaq, ataatsimullu paasisat inatsisilerituumil-lu misissukkanit paasisat tunngavigalugit FN-ip Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaanut sanilliussinerit MIO-p FN-ip Meeqqat pillugit ataatsimiititaliaanut nalunaarusiorneranut atorneqassapput.

Aammattaq Meeqqat paasisimasallit 2015-ip naalernerani mee-q-qat pisinnaatitaaffii, atuarneq, sunngiffeqarneq, ilaqutariit, suullu meeqqat Kalaallit Nunaanni soqutigisarinerat pillugit apersor-neqassapput. Meeqqat paasisimasallit aallaavigalugit misissuineq tunngavigalugu MIO FN-ip Meeqqat pillugit ataatsimiititaliaanut nalunaarusiussaaq.

Meeqqat Illersuisuata Aaja Chemnitz Larsenip ukiumi tulliuuttumi su-lissutiginiarpaa politikkikkut tapersornerneqartumik meeqqat pisin-naatitaaffii pillugit atuutitertussanik iliuissaliortoqarnissaa. Meeqqat inuunerminni atugarisaanik pitsanngorsaaniarluni, meeqqallu pisin-naatitaaffiinnik qularnaaniarluni suliaqarnermi tikkuussisussanik 2030-p tungaanut atuuttussanik.

Anguniagassat iliuissisallu pillugit nittartakkatsinni allanik atuarsin-naavutit.

hverdagsretter, privatøkonomi og børns udviklings-stadier.

Lige adgang

MIO har i efteråret 2013 taget hul på temaet "Lige adgang til skole og fritidsaktiviteter", bl.a. har Børnerådet på efterårsmødet diskuteret, hvordan det enkelte barns behov kan tilgodeses i en inkluderende folke-skole. Derfor følger MIO i det kommende år, hvordan besparelser på skoleområdet får betydning for f.eks. udvikling af lærerkompetencer.

I det kommende år vil arbejdet med at sikre lige adgang til skole og fritidsaktiviteter fortsætte. Der indgås i 2014 et samarbejde med Grønlands Idræts Forening om at sætte fokus på børns vilkår i idrætten.

Det strategiske arbejde

I 2014 tager MIO hul på arbejdet med at lave et overblik og en analyse af børn og unges forhold i Grønland. Overblikket vil tage udgangspunkt i en juridisk analyse af forholdene holdt op mod artiklerne i FN's Børnekonvention. Den juridiske analyse skal suppleres af et overblik over indsatser og praksis, og vil vise, hvor der er problemer i forhold til børns rettigheder.

I 2016 skal Grønland eksamineres af FN's Børnekomite, og overblikket og den juridiske analyse af situationen i Grønland set i forhold til FN's Børnekonvention vil danne baggrund for MIO's rapport til FN's Børnekomite.

Samtidigt vil Børnepanelet sidst i 2015 blive spurgt til børns rettigheder, herunder skolegang, fritid og familie samt hvad, der optager børn i Grønland. På baggrund af børnepanelundersøgelsen vil MIO udarbejde en børnerapport til FN's Børnekomité.

Børnetalsmand Aaja Chemnitz Larsen vil i det kommende år arbejde for, at der vedtages en børnerettighedsstrategi med bred politisk tilslutning, som skal sætte retningen for arbejdet med at bedre børns vilkår og sikre deres rettigheder frem til 2030.

Der er mere læsestof om visioner og de strategiske indsatsområder på vores hjemmeside.

INNERSUUTIT

GENERELLE ANBEFALINGER

MIO-P INNERSUUTIGAA MEEQQAT ATAASIAKKAAT IMMINNUT TUNNGASUTIGUT NAAMMAGITTAALLIORTARFISSAMINNIK PERIARFISSINNEQARNISSAAT QULAKKEERNEQASSASOQ, TAA-MAALILLUTIK MEEQQAT SOORLU ANGERLARSIMAFFIMMIK AVATAANUT ALLANUT INISSINNEQARSIMANERTIK IMALUUN-NIIT ATUARFIMMIIT QIMAGUTITAASIMANERTIK NAAMMAGIT-TAALLIUTIGISINNAALERNIASSAMMASSUK.

MIO ANBEFALER, AT BØRN SIKRES INDIVIDUEL KLAGEADGANG, SÅ DET BLIVER MULIGT FOR BØRN AT KLAGE OVER F.EKS. EN ANBRINGELSE UDEN FOR HJEMMET ELLER BORTVISNING FRA SKOLEN.

- MIO inuit akornanni atukkat nukittorsaaviginissaannik innersuussivoq, inatsisiliornermi atuutsitsinermilu nikingassut millisarniarlugu
- MIO innersuussivoq ilaqutariinni pinaveersaartitsineq aamma angajoqqaat akisussaasuunerannik nukittorsaanissaq tullerriaarinerni salliutinneqassasoq
- MIO innersuussivoq meeqqat inissitat, sumiginnakkat, kinguaassiutitigut atornerlunneqartut, meeqqanut innarluutilinnut ikiorsiissutit aammalu ilaqutariit meerartallit inuuniarnerminni atugaannik ineriartuineq pillugit ingerlaavartumik paasisutissanik katersisoqartassasoq
- MIO innersuussivoq FN-ip Meeqqat pillugit isumaqatigiissutaanik ilinniartitsineq perorsaasunngorniat, ilinniartitsisunngorniat, inunnik isumaginnittunngorniat ilinnniagassaasa ilagilissagaat
- MIO innersuussivoq meeqqat pisinnaatitaaffii tunngavigalugit iliuusissanik aalajangersaasoqassasoq, taakku meeqqat inuunerminni atugaannik pitsanngorsaanissamik pisinnaatitaaffisalu qulakkeerneqarnissaannik 2030 tikillugu tikkuussisuussapput
- MIO anbefaler en styrkelse af det sociale område, så gabet mellem lovgivning og praksis mindskes
- MIO anbefaler, at det forebyggende arbejde med familier og styrkelse af forældreansvaret opprioriteres
- MIO anbefaler, at der løbende indsamles data f.eks. på antallet af anbragte, omsorgssvigt, seksuelle overgreb, støtteforanstaltninger til børn med handicap og udvikling i levestandarden i børnefamilier
- MIO anbefaler, at undervisning i FN's Børnekonvention bliver en del af studieordningen for pædagoger, lærere, socialrådgivere og socialpædagoger
- MIO anbefaler, at der vedtages en børnerettighedsstrategi, som skal sætte retningen for arbejdet med at bedre børns vilkår og sikre deres rettigheder frem til 2030

MEEQQAT ILLERSUISUANUT SIUNNERSUUT PITSAASOQ ET GODT RÅD TIL BØRNETALSMANDEN

PUK DRAIBY, FORENINGEN GRØNLANDSKE BØRN

Foreningen Grønlandske Børn aallaavigalugu sulisuusugut MIO-p meeqqat angerlarsimaffimmi avataanut inissinneqarsimasut pillugit nalunarusiaa "Inuk inuuvog", 2013-imi saqqummersoq soqutigillu-innarlugu atuarsimavarput, aammattaaq taamatut "Inatsimmit suliarinninnermut" kommunini meeqqat sullinneqarnerat pillugu nalunaarussiaq maaji 2014-imi saqqummersoq soqutigalugu atuarsimalutigu. Nalunaarussiaq taakku marluusut takutippaat meeqqat inuusuttullu annikippallaamik imminut tunngasutigut suliat ingerlaneranni ilanngutitinneqartartut. Nuannaarutissaavoq tamanna qaamarsaavigineqarmat, naak pissutsit ajorluinnaraluartut.

Ilisimavarput suliniummut iluaqutaasartoq meeraq inuusuttorluunniit imminut tunngatillugu suliamut ilanngutitinneqaraangat. Taamaattumik ajorluinnarpoq meerarpassuit imminnut tunngatillugu siunissami qanoq pisoqassanersoq nalornissutigisarmassuk: suli meeqqat angerlarsimaffianiiginnassappat, angajoqqaaminnut angerlassappat imaluunniit allamik pisoqassava?

FGB-p MIO-mut siunnersuutigerusuppaa politikerit aalajangersimasunik iliuuseqartariaqarnerannik kaammattuinerit ingerlatiinnassagaa, meeqqat inuusuttullu imminnut tunngasutigut ilaatinneqartalernissaat qulakkeerneqarniassammat. Aammattaaq MIO-p meeqqat inuusuttullu atugarliortut nipaannik tusaatitsisarnini ingerlatiinnassagaa siunnersuutigerusupparput, taamaalillutik namminneq tikkuussisinnaagamik qanoq iliortoqarnikkut pitsaanerusumik siunissaqalersinnaallutik.

Puk Draiby,
Foreningen Grønlandske Børn

PUK DRAIBY, FORENINGEN GRØNLANDSKE BØRN

I Foreningen Grønlandske Børn har vi med stor interesse læst MIO's rapport om anbragte børn "Et menneske er et menneske", der udkom i 2013 og rapporten "Fra lov til praksis" om sagsbehandlingen af børnesager i kommunerne, der udkom i maj 2014. Begge rapporter viser, at børn og unge inddrages alt alt for lidt i deres egne sager. Det er glædeligt, at det er blevet belyst, selvom der tegner sig et kedeligt billede.

Vi ved, at det har en positiv effekt på indsatsen, når barnet eller den unge inddrages i egen sag. Derfor er det ikke i orden, at mange børn lever i uvished om, hvad der skal ske i deres sager: skal de fortsat bo på børnehjemmet, hjem til deres forældre eller noget helt tredje?

FGB's råd til MIO er derfor at holde politikerne fast på, at der skal ske konkrete forbedringer på området, så det sikres, at børn og unge inddrages i sagsbehandlingen. Det er også vores råd til MIO fortsat at give stemme til udsatte børn og unge, så de kan være med til at vise, hvad der skal til for, at de kan få en bedre fremtid.

Puk Draiby,
Foreningen Grønlandske Børn

MISILITAKKAT PINGAARUTILLIT

VIGTIGE ERFARINGER

MIO-P AAMMA MEEQQAT INUUSUTTULLU PISINNAATITAUFFII PILLUGIT SULIAQARTUT ALLAT SOORLU POLITIKERIT, ILINNI-ARSIMASUT MEEQQANILLU SULLITAQARTUT ASSIGALUGIT UNAMILLERNARTORPASSUARNIK NALAATAQARTARPOQ.

Piffissaq

Meeqqat akulerutsinnissaannut piffissangaatsiaq atortariaqarpoq. Ilaatigut pisariaqartunik isumaqatigiissuteqarniarnerit sivisuumik pisarput, ilaatigullu meeqqat tusaaniarneqassangaangata angajoqqaat akueritinnissaat eqqarsaatigineqassaaq.

Attuumassuteqarneq

Meeqqat ammartinnissaat ajornakusoorluinnartuusinnaavoq, taamaattumik inersimasut meeqqamut attuumassutillit suleqatigilluarnissaat pingaaruteqarluarpoq. Amerlanerusunik pulaarnissamut piffissaqarpat tamatigut isumassarsialsialaavoq meeqqamik tatigeqatigiinnermik pilersitsinissaq.

Sungiusarneq

Ajoraluartumik meeqqat akulerutsinneqarneq aperineqarnerlu sungiusimangilaat, taamaattumillu akissuteqarnissartik isummaminnillu annissinissartik ajornakusoorluttarlugu. Taamaattumik pingaaruteqarpoq meerartatta inuusuttortattalu saqqummiussinissaannik sungiusartinnissaat.

Akulerutsitsineq

Meerartavut inuusuttortavullu qulaatiinnarlugit iliuuseqartarpugut. Sumiiffinni ikittuararsuarni meeqqat inuusuttullu piviusumik akulerutsinneqartut naammattoorsimavagut. Inuiaqatigiit ineriartortinneranni tamarmi meeqqat inuusuttullu akulerutsinnissaannut aaqquissuussinernik amigaateqarpugut. Assersuutigalugu tamakkua nuna tamakkerlugu kommuninilu oqartussaaqataaeramik ingerlat-sinerni ilanngunneqarsinnaapput.

Piumassuseqalersitsisumik akulerutsitsineq

Meeqqat pingaarutilimmut isummaminnik saqqummiussinissaannik kajumissaarneqaraangata tamatumunnga piumassuseqalernissaannut pingaaruteqarpoq tusarnaarnissaq. Piviusumik akulerutsitsisoqassaaq assigiinngisitsisumik.

MIO OPLEVER PÅ MANGE MÅDER DE SAMME UDFORDRINGER SOM POLITIKERE, FAGFOLK OG ANDRE BØRNEPROFESSIONELLE I ARBEJDET MED AT SIKRE BØRN OG UNGES RETTIGHEDER.

Tid

Det tager tid at inddrage børn. Dels tager det lang tid at lave de nødvendige aftaler og dels skal der tænkes forældresamtykke ind, når børn skal høres.

Relation

Det kan være rigtig svært at få børn til at åbne op, så et godt samarbejde med de voksne omkring barnet er rigtig vigtigt. Hvis der er tid til flere besøg, er det altid en god idé for at opbygge en tillidsrelation til barnet.

Træning

Børn er desværre ikke vant til at blive inddraget eller spurgt og har derfor ofte svært ved at reflektere og udtrykke, hvad de mener. Derfor er det vigtigt, at vi træner vores børn og unge i at udtrykke sig.

Inddragelse

Vi handler hen over hovedet på vores børn og unge. Meget få steder er vi stødt på reel inddragelse af børn og unge. I hele vores samfundsopbygning mangler der strukturer til inddragelse af børn og unge. Det kunne for eksempel være indlejret i de demokratiske processer på lands- og kommunalt plan.

Pseudoinddragelse

Når børn opfordres til at udtrykke deres mening om noget af betydning, er det vigtigt for deres motivation, at der lyttes. Der skal være tale om reel inddragelse, som gør en forskel.

44

Pisinnaatitaaffit

Meerarpasuit pisinnaatitaaffitik ilisimangilaat. Suliniuteqarnis-saq pisariaqarpoq qulakkeerniarlugu meeqqat tamakkua ilisimas-sagaat, nalunnginniassammassuk qaqugukkut pisinnaatitaaffitik innarlerneqartut.

Inuit ikorfartuisut

Illoqarfinni assigiinngitsuni inuppassuaqarpoq tunniusimasunik ikorfartuisunillu, meeqqat ineriartorneranni ikiuerusuttunik tapersersuerusuttunillu. Inuit ataasiakkaat tamakkua annertuumik suliniuteqarput meeqqanullu ataasiakkaanut allaassuseqartitsillu-tik.

Iliuseqarnissamut periarfissat

Sumiiffippassuarni misigisimavarput inersimasut meeqqanut ataa-siakkaanut attuumassutillit pakatsisimasut, pissutigalugu tusaane-qartutut misigisimanginnamik imaluunniit meeqqamut pissutsit allanngortinnissaannut piginnaasaqannginnamik.

Suleqatigiinneq

Misilittagaavoq pisortat oqartussaaffeqarfiinik suleqateqarneq ar-tornarsinnaasoq. Meeqqap soqutigisai pitsaanerpaamik isumagini-arlugit pisariaqarpoq suleqatigiinnerup eqaannerulernissaa.

Rettigheder

Rigtigt mange børn kender ikke deres rettigheder. Der er behov for en indsats for at sikre, at børnene kender dem, så de ved, hvornår deres rettigheder bli-ver krænket.

Ressourcepersoner

Der er rigtigt mange ildsjæle og ressourcepersoner i de forskellige byer, som rigtigt gerne vil hjælpe og støtte børn i deres udvikling. Sådanne enkeltperso-ner gør en kæmpe indsats og forskel for det enkelte barn.

Handlemuligheder

Vi har mange steder oplevet, at voksne omkring det enkelte barn er frustrerede, fordi de ikke føler sig hørt eller har kompetencer til at ændre barnets situation.

Samarbejde

Erfaringen er, at samarbejdet med offentlige indsats-ter kan være trægt. Af hensyn til barnets bedste inter-esse er der behov for at samarbejdet bliver mere smid-igt.

MIO-P MEEQQANIK ISIGINNITTARIAASIA

MIO'S BØRNESYN

MIO-P MEEQQANIK SULIAQARTUT TAMAASA MEEQQANIK ISIGINNITTAATSIMINNIK ALLAASERINNINNISSAANIK KAJUMISSAARPAI. ATAATSIMOORLUNI MEEQQANUT ISIGINNITTAASEQARNEQ TASSAAVOQ MEEQQANIK SULLISSINERMI SINAAKKUTILLISQOQ, TAMANNALU AKISUSSAASSUSEQARTITSIVOQ. TAMATUMA SANIATIGUT MEEQQANIK ISIGINNITTARIAATSIP MEEQQAT PISINNAATITAAFFII ERSARITSIPPAI.

MIO OPFORDRER ALLE, DER ARBEJDER MED BØRN, TIL AT FORMULERE ET BØRNESYN. ARBEJDET MED ET FÆLLES BØRNESYN ER RAMMEN FOR ARBEJDET MED BØRN OG DET PLACERER ET ANSVAR. BØRNESYNET HOLDER DESUDEN FOKUS PÅ BØRNEENS RETTIGHEDER.

Meeqqat inersimasutulli naleqarput. Tamanna isumaqarpoq, inersimasut meeqqat ataqqillugit meeqqallu immikkut pisariaqartitaat eqqarsaatigalugit pissusilersorfigisassagaat. MIO isumaqarpoq, meeqqat inuunermit pitsaasumut pitsaanerpaanik tunngavissaqartinniarlugit inersimasut meeqqanut piumasaqarnissaminut, killiliinissaminut unammillernissaminnullu sapiissuseqartariaqartut.

Meeqqat meeraaneq pillugu ilisimatuujupput. MIO isumaqarpoq meeqqat tusaaniarneqartariaqartut aammalu oqartussaaqataanermit akuunertik misigisassagaat. Tamanna isumaqarpoq meeqqat, ukiui inerisimanerilu eqqarsaatigalugit, aalajangeeqataasinnaasasut. Meeqqat oqariartuutaat oqaatigisaallu ilumoorunneqassaput, tamannalu tunuliaqutaralugu sapinngisaq naapertorlugu iliuseqartoqassaaq.

Meeqqat atugarissaarnerat ineriartornerallu ataatsimut isigineqartariaqarput. Tamanna isumaqarpoq meeraq inuunerissuusappat meeqqap timikkut, tarnikkut, anersaakkut, ileqqutigut inooqatigiinnikkullu ineriartornera eqqarsaatigineqassasoq. Assigiinngisitaarneq imartussuserlu nukiupput. MIO isumaqarpoq meeqqat immikkut pisariaqartitsisut meeqqatut allatulli periarfisqartariaqartut.

Meeqqat toqqissisimallutik, asaneqarlutik, killeqarlutik akuerineqarlutillu peqqissumik alliartornissaannut inersimasut akisussaaput. MIO isumaqarpoq meeqqat inersimasullu akornanni peqqissumik ataqatigiinneq, meeqqat namminerminut avatangiisiminnullu pitsaanagerusunik toqqaanissaminut ilinniarnissaanut tunngavissaasoq.

Meeqqap pisariaqartitai tamatigut siulliunneqassapput. Tamanna isumaqarpoq, meeqqamut angajoqqaatut oqartussaaq meeraq paarisinnaanngippagu meeqqap atugaasa soqtigisaasalu qulakkerneqarnissaat pisortat akisussaaffigigaat. MIO isumaqarpoq ernumaneq siulleq takkuppet iliuseqarneq aallartittariaqartoq. Meeqqap atugarissaarnera angajoqqaanit, aningaasaqarnermit pisutsinillu allanit tamatigut pingaartinneqartassaaq.

Meeqqat tamarmik tamatigut qanilaartumik, akuersaartumik pimoorussisumillu naapinneqartassapput. Meeqqat inersimasullu akornanni tatigeqatigiinnerup ineriartortinnissaa pingaartuuvoq. Inersimasut oqaloqatiginnissaminut imminut piffissalissapput aammalu meeqqat oqariartuutaat paasisinnaassallugit. Inersimasut ilisimassavaat iliutsimik oqaasiinnarniit oqariartuuteqarnerusartut. MIO isumaqarpoq inersimasut meeqqanut pitsaasumik maligassiuisuusariaqartut.

MIO isumaqarpoq meeqqap siornatigut, ullumikkut siunissamilu atugai eqqarsaatigalugit inuunera tamakkiisumik isiginiarneqartariaqartoq.

Børn er ligeværdige med voksne. Det betyder, at voksne skal behandle børn respektfuldt og tage hensyn til deres særlige behov som børn. MIO mener, at voksne skal turde stille krav til, sætte grænser for og udfordre børn for at give dem de bedste forudsætninger for et godt liv.

Børn er eksperter i at være børn. MIO mener, at børn skal opleve, at de bliver hørt og er en del af en demokratisk proces. Det betyder, at børn skal have medbestemmelse under hensyntagen til deres alder og modenhed. Børns budskaber og udtalelser skal tages alvorligt, og der skal så vidt muligt handles på baggrund heraf.

Børns trivsel og udvikling skal ses i et helhedsorienteret perspektiv. Det betyder, at det gode børneliv fordrer hensyntagen til barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling. Mangfoldighed og rummelighed er en styrke. MIO mener, at børn med særlige behov skal have samme muligheder som alle andre børn.

Voksne er ansvarlige for, at børn vokser op i sunde relationer med tryghed, kærlighed, grænser og anerkendelse. MIO mener, at sunde relationer mellem børn og voksne er en forudsætning for, at børn lærer at træffe sunde valg for sig selv og deres omgivelser.

Barnets tarv kommer altid først. Det betyder, at hvis barnets værge ikke er i stand til at tage vare på barnet, er det det offentliges ansvar at sikre barnets forhold, interesser og vilkår. MIO mener, at der skal handles ved første bekymring. Barnets trivsel skal til enhver tid vægtes højere end hensynet til forældre, økonomi og andre forhold.

Alle børn skal mødes med nærvær, anerkendelse og engagement. Det er vigtigt at opbygge en tillidsrelation mellem børn og voksne. Voksne skal give sig tid til dialog og virkelig forstå børns budskab. Voksne skal være bevidste om, at deres handlinger siger mere end ord. MIO mener, at alle voksne bør være gode rollemodeller for børn.

MIO mener, at et barns liv skal ses i sin helhed under hensyntagen til barnets fortid, nutid og fremtid.

MIO-MI SULISUT

MIO'S ANSATTE

AAJA CHEMNITZ LARSEN

Meeqqat Illersuisuat aaja@mio.gl
Børnetalsmand tel. 34 69 40

Suliaqarfii
Aqutsineq, pilersaarusiorneq siunnersuinerlu

Arbejdsområder
Ledelse, strategi og rådgivning

TRINE NØRBY OLESEN

Allattoqarfimmi pisortaq trine@mio.gl
Sekretariatschef tel. 34 69 42

Suliaqarfii
Aqutsineq, ineriartortitsineq aningaasaqarnerlu

Arbejdsområder
Ledelse, udvikling og økonomi

NAUJA BENJAMINSEN

Siunnersorti Nauja@mio.gl
Konsulent tel. 34 69 48

Suliaqarfii
Siunnersuineq, pilersaarusiornermilu ingerlatsineq

Arbejdsområder
Rådgivning og projektstyring

KATRINE KRATHOLM RASMUSSEN

AC-Fuldmægtigeq katrine@mio.gl
AC- Fuldmægtig tel. 34 69 41

Suliaqarfii
Ineriartortitsineq, pilersaarusiordermi ingerlatsineq

Arbejdsområder
Udvikling og projektstyring

ELLEN BOURUP BANG

Meeqqanut siunnersorti ellen@mio.gl
Børnekonsulent tel. 34 69 43

Suliaqarfii
Meeqqanik inuusuttunillu peqataatitsineq siunnersuinerlu

Arbejdsområder
Inddragelse af børn og unge samt rådgivning

TINA NIKODEMUSSEN

Studentermedhjælperi tina@mio.gl
Studentermedhjælper tel. 34 69 45

Suliaqarfii
Nutserineq sullissinerlu

Arbejdsområder
Administrativt arbejde, oversættelse og servicering

Pisinnaatitaaffikka

Meeraq kinaluunniit immikkullarsuuvoo, pitsaasumik toqsiissimartumilu perioritommisannut pisinnaatitaaffikka – aamma illit, ikingiutit kisasu meeqqat kikkuluunniit isarsimangisatt ilanggullit.

Meeqqat tamarmik inuunerissaartuunissaminnut pisinnaatitaaffeqarput

FNimi meeqqat pisinnaatitaaffi piluq isumaqatigissut naaperiorlugu meeqqat pisinnaatitaaffeqarput. Meeqqalu toqsiissut inooqataarissaminut inuaqatigit atadsimoorutit akisussaaffeqarput.

Kikkulluunniit 18-it inorluseit ukiullit meeraapput

Oqaasit, ammiq qalipaataa, upperisaq ilaquttaluunniit qanoq iftuuneri apeqputaatinnaait kikkut tamat maaniissinnaatitaapput

Alla, ilmiit alaanerisumik isumertarpoq, immaqa ilikkagaqatigisnaarutit?

Nammineq isumersinnaatitaavutit tusaaneqarlutillu – inersimasut tamatumminnaa ikorfartussavaasit

Meeraqatit aamma ilutit taama pisinnaatitaaffeqarput, taamaatumik meeqqat allat aamma tusaanartassavaat.

Namminiussuseqarnissat ilaqutariinnilu inooqataarissat pisinnaatitaaffigaat

Inersimajortoreri mallugu kiffaangisuseqarusunneq annerisartarpoq.

Tamanna ilsumagangilaq ulut tamassa peqqomtorisinnallutlu mamakultorsinnaatitaasut...

Innimigineqartussanik pitsaarsinnaatitaavutit, soorlu ullorsiutit allatuiiffisartakkat aamma mobiili

Ilualluuteqarut nuanniluuteqarlunniit ikornegarnissannut pisinnaatitaavutit.

Illit aamma ataqsiisavut allat innimigineqartussanik peqarusinnaammeta, angaqoqappillu illit paaqutarsallutit akisussaaffigaat.

Ilisimasaqarnerulerumallutit alapernaasernissannut pisinnaatitaavutit

Suut isisimasaqatigileruunerlugit eqqummaartiguk – illilu ilorfigeqarusunnit allat pissusersort.

Angajoqaannit illersorneqarlutillu isumassorneqarnissat pisinnaatitaaffigaat

Meeqqat amfalerisat pitsaasumik atugassa-qaritaapput, ilaqutit illersorneqarnissanik isumassorneqarnissamillu immikkut, pisaraqaritsumik, ikorfartagarut inersimasumik, oqaloqatqart.

Meeqqat tamarmik – aamma innarluutillit – pitsaasumik inuunegarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput

Meeqqat allat assigalugit inuunermik inersartorusumik qimarnartumilu inuunegarnissaminnut pisinnaatitaaffeqarput.

Kaakkuit imerusukkuillu nerisissannut imerisissannullu pisinnaatitaaffeqarputit

Kisiani aamma nammineq akisussaaffeqarputit nerisavit immikkavillu peqqinnartuunissaannut, qimallutlu nukissaqarlumiasagavit.

Napparsimaguit ikornegarnissannut pisinnaatitaaffeqarputit

Kisiani aamma imminut mianerisussaatit, soorlu puqortarmikkut ilagalluunniit atupilunikkut peqqisusait inarlemveersaarlugu.

Atuarfimmik pitsaasumik atugassaqartinneqarnissat pisinnaatitaaffigaat

Atuarfigisat illit pisaraqartannut neleqqutussaaq – tamanna illit akisussaaffigvat peqataaffignissaa ilniakkersartullu.

Oqaasit ilitsoqussappit atorissannut pisinnaatitaaffeqarputit

Tamanna ilsumagangilaq uffiingisuuarsinnaasutit amfaffigisagakkat.

Meeraanini pinguarissannut, nuannisaarissannut eqqisissimaafeqarnissannullu pisinnaatitaaffeqarputit

Meeraanit nuannisumik atorluatit.

Tamanna ilsumagangilaq uffiingisuuarsinnaasutit (puh...) .

Allat illit timinnut aalajanaliniartutut inissippata illit nammineq pisinnaatitaavutit naaggaarnissamut!

Pisinnaatitaaffit MIO-P app-iani paasiakkat.

MIO-P ANGUNIAGAA

meeqqat tamarmik inuunerinnissartik pisinnaatitaaffigamikkut

MIO'S MISSION

fordi alle børn har ret til et godt liv

